

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Hanna Saarilampi

Vastuullisuusjohtajien yhteys vastuullisuusraportointiin

Laskentatoimen ja rahoituksen
akateeminen yksikkö
Laskentatoimen ja tilintarkastuksen
pro gradu -tutkielma
Laskentatoimen ja tilintarkastuksen
maisteriohjelma

Vaasa 2025

VAASAN YLIOPISTO**Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Hanna Saarilampi		
Tutkielman nimi:	Vastuullisuusjohtajien yhteys vastuullisuusraportointiin		
Tutkinto:	Kauppatieteiden maisteri		
Oppiaine:	Laskentatoimi ja rahoitus		
Työn ohjaaja:	Benita Gullkvist		
Valmistumisvuosi:	2025	Sivumäärä:	78

TIIVISTELMÄ:

Vastuullisuus liiketoiminnassa ja vastuullisuusraportointi ovat tällä hetkellä keskeisiä teemoja tehdyissä tutkimuksissa. Yrityksen laatima vastuullisuusraportti toimii tärkeimpänä informaation välineenä yrityksen kestävyystoimista yrityksen sidosryhmille. Sidosryhmät kaipaavat vastuullisuusraporteilta läpinäkyvyyttä sekä oleellista ja oikeaa tietoa päätöksenteon tueksi. Vastuullisuusraportti auttaa lisäksi yrityksiä työssä kohti kestävää ja samalla kannattavaa liiketoimintaa, mikä pienentää yhteiskunnalle aiheutuvia negatiivisia vaikutuksia sekä parantaa positiivisia vaikutuksia ja auttaa varautumaan yritystoiminnan kohtaamiin riskeihin.

Tämän tutkielman tarkoitus on selvittää vastuullisuusjohtajien yhteyttä vastuullisuusraportointiin, vastuullisuusraportin ulkoiseen varmennukseen sekä tilintarkastusyhteisön yhteyttä vastuullisuusraportilla julkaistuihin tietoihin. Vastuullisuusjohtajilla ja myös tilintarkastajilla on kasvava merkitys vastuullisuusraportoinnin laadussa.

Aikaisemmat tutkimukset tukevat ajatusta, että vastuullisuusjohtajilla on yhteys vastuullisuusraportointiin. Lisäksi aikaisempien tutkimusten mukaan vastuullisuusjohtajan läsnäolo yrityksessä, erityisesti vastuullisuusjohtajan suurempi rooli, lisää vastuullisuusraportin ulkopuolisen varmennuksen todennäköisyyttä. Myös tilintarkastajilla näyttäisi olevan yhteys vastuullisuusraportointiin. Aiheesta on kuitenkin tehty hyvin vähän aikaisempaa tutkimusta, mikä aiheuttaa tarpeen lisätutkimukselle. Lisäksi vastuullisuusjohtajan yhteydestä vastuullisuusraportointiin ei tiettävästi ole tehty tutkimusta suomalaisella aineistolla.

Tutkielman empiirinen osa on toteutettu kvantitatiivisesti regressioanalyysia hyödyntäen. Vastuullisuusjohtajan ja tilintarkastusyhteisön yhteyttä vastuullisuusraportointiin on mitattu regressiomallilla, jossa vastuullisuusraportilla julkaistu tiedon määrä SRD (Sustainability Report's Disclosure eli vastuullisuusraportilla julkaistu tieto) on ollut selitettävänä muuttujana. Johtoryhmässä olevan vastuullisuusjohtajan yhteyttä vastuullisuusraportin ulkoiseen varmennukseen on puolestaan mitattu regressiomallilla, jossa SRA (Sustainability Report's Assurance eli vastuullisuusraportin ulkopuolinen varmennus) on selitettävänä muuttujana.

Tutkimuksessa havaittiin, että vastuullisuusjohtajalla, vastuullisuusjohtajan läsnäololla johtoryhmässä ja tilintarkastusyhteisöllä on yhteys vastuullisuusraportointiin. Sen sijaan vastuullisuusraportin ulkopuolisen varmennuksen ja vastuullisuusjohtajan välinen yhteys ei ollut tilastollisesti merkitsevä. Tämän tutkimuksen tulokset ovat hyödyllisiä suomalaisille yrityksille, koska tutkimuksessa selvisi, että vastuullisuusjohtajalla on yhteys vastuullisuusraportin laatuun. Laadukkailla vastuullisuusraporteilla yritykset vastaavat sidosryhmien tarpeisiin saada tietoa yrityksen vastuullisuudesta.

AVAINSANAT: vastuullisuusjohtaja, vastuullisuusraportointi, sidosryhmät, vastuullisuusraportin varmennus, vastuullisuusraportoinnin laatu

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Tutkimuksen tavoite ja tausta	7
1.2	Tutkielman rajaukset	9
1.3	Tutkimuksen rakenne	10
2	Käsitteiden määrittely ja tutkimuksen viitekehys	11
2.1	Vastuullisuusraportin laatu	11
2.2	Vastuullisuusjohtaja ja vastuullisuusraportointi	12
2.3	Sidosryhmäteoria	19
2.4	Vastuullisuudesta tiedottaminen ja vastuullisuusjohtajan rooli	21
2.5	Ulkopuolinen varmennus	23
3	Aikaisemmat tutkimukset ja hypoteesien asettaminen	28
3.1	Vastuullisuusjohtaja ja tietojen määrä vastuullisuusraportilla	29
3.2	Vastuullisuusjohtajan roolin yhteys vastuullisuusraportointiin	31
3.3	Vastuullisuusjohtaja ja ulkoinen varmennus	36
3.4	Tilintarkastusyhteisön yhteys vastuullisuusraportin laatuun	37
4	Tutkimuksen aineisto ja tutkimusmenetelmät	40
4.1	Tutkimuksen aineisto	40
4.2	Tutkimuksen menetelmä ja muuttujat	42
4.2.1	Selitettävät muuttujat	43
4.2.2	Selittävät muuttujat	44
4.2.3	Kontrollimuuttujat	46
4.2.4	Regressiomallit ja muuttujayhteenvedo	48
5	Tutkimuksen tulokset	52
5.1	Kuvaavat tilastot	52
5.2	Korrelaatiomatriisi	54
5.3	Vastuullisuusjohtajan yhteys vastuullisuusraportointiin	56
5.4	Vastuullisuusraportointi ja vastuullisuusjohtaja johtoryhmässä	59
5.5	Ulkoinen varmennus ja vastuullisuusjohtaja johtoryhmässä	61

5.6	Tilintarkastusyhteisön yhteys vastuullisuusraportilla julkaistuun tietoon	62
5.7	Tutkimuksen toistaminen LSEG-tietokannan aineistolla	64
6	Yhteenveto, loppupäätelmät ja jatkotutkimusaiheet	65
6.1	Kontribuutio	68
6.2	Tutkimuksen rajoitukset ja yleistettävyys	69
6.3	Jatkotutkimusaiheet	70
	Lähteet	71

Taulukot

Taulukko 1. Aineiston yritykset toimialoittain ja SIC-koodeittain	49
Taulukko 2. Muuttujien yhteenveto, kuvaus ja lähde	51
Taulukko 3. Tutkimuksen kuvaavat tilastot	53
Taulukko 4. Korrelaatiokertoimet ja tilastollinen merkitsevyys tutkimuksen muuttujien välillä	55
Taulukko 5. Vastuullisuusjohtajan yhteys vastuullisuusraportointiin	57
Taulukko 6. Yrityksen johtoryhmässä olevan vastuullisuusjohtajan yhteys vastuullisuusraportointiin	60
Taulukko 7. Yrityksen johtoryhmässä olevan vastuullisuusjohtajan yhteys vastuullisuusraportin ulkopuoliseen varmennukseen	61
Taulukko 8. Tilintarkastusyhteisön yhteys vastuullisuusraportilla julkaistuun tietoon	63

Lyhenteet

CSO	Corporate Sustainability Officer
CSOGLT	Corporate Sustainability Officer in Group Leadership Team
CSR	Corporate Social Responsibility
CSRD	Corporate Social Responsibility Directive
ESG	Environmental, Social & Governance
ESRS	European Sustainability Reporting Standard
EU	Euroopan Unioni
GRI	Global Reporting Initiative
HR	Human Resources
LSEG	London Stock Exchange Group
NFRD	Non-financial Disclosure Directive
ROA	Return of Assets
SDG	Sustainable Development Goals
SRA	Sustainability Report's Assurance
SRABF	Sustainability Report's Assurance by Big Four Company
SRD	Sustainability Report's Disclosure
SustCom	Sustainability committee
UN	United Nations
YK	Yhdistyneet Kansakunnat

1 Johdanto

Kestävän kehityksen haasteiden lisääntyessä, tietoisuus vastuullisuuden huomioimisesta yritystoiminnassa kasvaa. Maailman talousfoorumi on vuonna 2024 listannut riskejä niiden vakavuuden mukaan ja listan kärkeen ovat kymmenen vuoden aikajakson riskeistä päässeet sään ääri-ilmiöt, kriittinen muutos maan järjestelmissä sekä biodiversiteetin väheneminen ja ekosysteemin romahtaminen (World Economic Forum). Onkin selvää, että myös yrityksiltä vaaditaan toimia maapallon elinolosuhteiden säilymiselle sekä kykyä varautua erityisesti luonnon tilan nopeaan heikkenemiseen ja haastaviin sääolosuhteisiin. Huoli ilmastonmuutoksesta saa myös tutkijat keskittymään kestävyteen ja ympäristöjohtamiseen (Crocco ja muut, 2024, s. 7201). Lisäksi Crocco ja muut (2024, s. 7201) ovat havainneet, että yritysten sidosryhmät vaativat vastuullisuutta ja avoimuutta yritysten kestävyysseikoista, joten laskentatoimen tutkijat keskittyvät vastuullisuusraportoinnin ja ympäristötiedottamisen tutkimukseen. Tietoisuuden ja tutkitun tiedon lisääntyminen lisääkin tarvetta kestävyden huomioimiseen liiketoiminnassa sekä kestävyystyön laadullisesti hyvään informointiin yrityksen sidosryhmille.

Sidosryhmäviestinnässä tärkein viestintäkanava yrityksille on vastuullisuusraportti, jolla yritys viestii liiketoimintariskeistä ja vastuullisen liiketoiminnan mahdollisuuksista. Thun ja Zülch (2023, s. 2094) näkevät vastuullisuusraportin yritysten viestintävälineenä yrityksen kestävyystoimista. García-Sánchezin ja muiden (2019, s. 560) mukaan vastuullisuusraportti on keino viestiä olennaisista yrityksen toimintaan liittyvistä taloudellisista, ympäristö- sekä sosiaalisista seikoista sidosryhmille, jotka tarvitsevat yrityksen julkaisemaa tietoa yritykseen liittyvien päätösten tekemiseen. Caputon ja muiden (2021, s. 3480) tutkimustulokset näyttivät, että yritysjohdolla ja muilla yrityksen kestävyystyön parissa toimijoilla on myönteinen yhteys vastuullisuusraportin laatuun. Vastuullisuusjohtajan rooli yrityksessä on yleensä paitsi viedä yrityksen liiketoimintaa kestäväälle pohjalle, myös parantaa vastuullisuusraportin laatua.

Yrityksen kestävään strategiaan pohjautuva liiketoiminta ja sen pohjalta hyvin laadittu vastuullisuusraportti auttavat yritystä löytämään yrityksen kannalta olennaiset kestävyysseikat, mittaamaan kestävyyttä ja asettamaan tavoitteita kestävyysseikkojen saavuttamiseksi. Lisäksi vastuullisuusraportti antaa informaatiota yrityksen sidosryhmille yrityksen olennaisista kestävyysvaikutuksista. Kestävyys voikin tarjota tänä päivänä kilpailuetua, jos yritys onnistuu saamaan asiakkaiden ja sidosryhmien luottamuksen kestävällä toiminnalla (Bendig ja muut, 2024, s. 1). Hyvän vastuullisuusraportin laadinnassa ja työssä kohti kestävää liiketoimintaa avainasemassa on yritykseen palkattu vastuullisuusjohtaja.

Vastuullisuusjohtajalla on tärkeä rooli yrityksen kokonaisvaltaisen liiketoiminnan ymmärtäjänä ja sidosryhmäviestijänä. Vastuullisuusjohtaja ajaa yrityksessä vastuullisuusasioita huomioiden yrityksen toimiala ja toimintaympäristö (Koipijärvi & Kuvaja, 2020, s. 157). Ebele ja muut (2023, s. 2) näkevät vastuullisuusjohtajan yrityksessä tarpeellisena tekemässä ja valvomassa kestävä kehityksen työtä yrityksen joka tasolla. Lisäksi vastuullisuusjohtajalla on Ebelen ja muiden (2023, s. 13) tutkimuksen mukaan tärkeä rooli olla vastaamassa sidosryhmien odotuksiin yrityksen vakaista arvoista. Hyvältä vastuullisuusjohtajalta vaaditaan innovatiivisuutta, taitoa kehittää yrityksen toimintaa sekä laatia pitkän aikavälin suunnitelmia ja menestyviä vastuullisia liiketoiminnan ratkaisuja (Koipijärvi & Kuvaja, 2020, s. 28). Parhaimmillaan vastuullisuusjohtaja vie yrityksen liiketoiminnan uudelle kestävä kehityksen tasolle, joka tyydyttää sidosryhmiä ja auttaa yritystä menestymään pitkällä aikavälillä.

1.1 Tutkimuksen tavoite ja tausta

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, onko yritykseen palkatulla vastuullisuusjohtajalla yhteyttä vastuullisuusraportointiin. Laadun mittareina vastuullisuusraporteilla käytetään julkaistujen tietojen määrää ja vastuullisuusraportin ulkopuolista varmennusta. Lisäksi tutkimuksessa pyritään selvittämään, onko vastuullisuusraportin laadun kannalta väliä, onko vastuullisuusjohtaja johtoryhmän

jäsen. Tutkielmassa on myös tarkoitus selvittää, onko vastuullisuusjohtajalla yhteyttä vastuullisuusraportin ulkoiseen varmennukseen ja onko tilintarkastusyhteisöllä yhteyttä vastuullisuusraportin laatuun. Empiirinen tutkimus kattaa tutkimusaukkoa, koska vastuullisuusjohtajien yhteydestä vastuullisuusraportin laatuun ei juuri ole aikaisempaa tutkimusta. Lisäksi suomalaisissa pörssiyrityksissä työskentelevien vastuullisuusjohtajien yhteyttä vastuullisuusraportointiin ei tiettävästi ole aiemmin tutkittu. Vastuullisuusjohtajien määrä ja rooli on kasvamassa yrityksissä. Tutkimusaihe on tärkeä sekä vastuullisuusraporttien laadun tutkimuksen että yritysten vastuullisuustyön kannalta. Sidosryhmät tarvitsevat päätösten teon tueksi laadullisesti hyviä vastuullisuusraportteja. Kestävällä yritystoiminnalla yritykset tavoittelevat vakaata ja kannattavaa yritystoimintaa sekä varautuvat riskeihin.

Vastuullisuusjohtajista on tehty jonkin verran aikaisempaa tutkimusta. Tutkimukset ovat pääsääntöisesti keskittyneet tutkimaan kestävyteen liittyvää suorituskyyä (Thun & Zülch, 2023, s. 2094). Suorituskyyä mittaavissa tutkimuksissa kestävä kehityksen ja vastuullisuusjohtajan yhteyttä on tutkittu ainakin sosiaalisen suorituskyyyn ja ympäristösuorituskyyyn näkökulmasta. Fu ja muut (2020, s. 656) tutkivat kestävä kehityksen johtajan yhteyttä yrityksen sosiaaliseen suorituskyyyn, kun taas Kanashiro ja Rivera (2019, s. 687) tutkivat vastuullisuusjohtajan yhteyttä ympäristötehokkuuden parantumiseen erittäin saastuttavilla teollisuuden aloilla. Eri tutkimusten valossa on nähtävissä, että vastuullisuusjohtajalla on mahdollisuus parantaa yrityksen vastuullisuutta. Del Vallen ja muiden (2019, s. 159) tutkimustulokset osoittavat, että vastuullisuusjohtaja vastuullisuustiimissä, erityisesti vastuullisuusjohtajat, joilla on myös aiempaa kokemusta yhteiskuntavastuusta, saavat hallituksen johtamaan yrityksen toimintaa kohti kestävämpää liiketoimintaa. Kestävyytoiminnan tavoitteena del Vallen ja muiden (2019, s. 159) mukaan on saada yritys tärkeimpään kestävyysindeksiin. Vastuullisuusjohtajan yhteydestä yrityksen sosiaaliseen ja ympäristötehokkuuteen sekä vastuullisuuteen löytyy siis aikaisempaa tutkimusta, mutta sen sijaan vastuullisuusjohtajan yhteydestä vastuullisuusraportin laatuun on tehty vasta vähän aikaisempia tutkimuksia.

1.2 Tutkielman rajaukset

Tämän tutkielman tavoite on siis tutkia vastuullisuusjohtajan yhteyttä yrityksen vastuullisuusraportointiin. Aihetta käsitellään eri tutkimusten valossa ja kvantitatiivisella tutkimuksella regressioanalyysia hyödyntäen sekä pohtien vastuullisuusraportointia sekä sen tärkeyttä yrityksille ja yrityksen sidosryhmille. Tutkimuksessa käydään läpi myös tilintarkastajan roolia vastuullisuusraportoinnissa ja raportoinnin laadussa. Lisäksi tutkimuksessa pyritään selvittämään, onko vastuullisuusjohtajalla yhteyttä vastuullisuusraportin ulkoiseen varmennukseen ja onko tilintarkastusyhteisöllä yhteyttä vastuullisuusraportin laatuun. Kohderymänä tutkimuksessa ovat suomalaiset pörssiyritykset, jotka ovat lisääntyvässä määrin alkaneet palkata vastuullisuusjohtajia viime vuosina. Lisäksi kohderymäksi valikoitui maantieteellisesti Suomi, koska vastaavaa tutkimusta suomalaisista pörssiyrityksistä ei ole tiettävästi tehty.

Tutkielma on rajattu vain pörssiyrityksiin, koska vastuullisuusjohtajasta ja vastuullisuusraporteista on saatavilla eniten julkaistua tietoa pörssiin listautuneista yhtiöistä. Rajallisen tiedon saatavuuden takia, tutkimuksesta on rajattu pois pienet, keskiuuret ja yksityiset yritykset. Tutkielman aineistona ovat yritysten julkaisemat vastuullisuus- ja vuosiraportit sekä muu yritysten vastuullisuudesta julkaisema materiaali.

Tutkimuksen aikajakso ajoittuu vuosille 2017–2023. Kuuden vuoden aikajaksolla tavoitellaan määrällisesti isoa havaintoaineistoa sekä tietoa siitä, millainen yhteys vastuullisuusjohtajien palkkaamisella ja roolin kehittymisellä vastuullisuusraportointiin on pidemmällä aikajaksolla. Aikajakso on valikoitunut myös sen mukaan, että vastuullisuusraportoinnissa käytetty NFR-direktiivi on koko aikajaksolla sama, eikä uusi 2024 tilikaudesta alkaen voimaan tullut direktiivi ole vielä käytössä. Tilikaudesta 2024 yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt, myös pörssiyritykset, mukauttavat raportointiaan CSR-direktiivin mukaiseksi, millä on yhteys tutkimuksen tuloksiin muun muassa siksi, että vuodesta 2024 vastuullisuusraportin ulkoinen varmennus on pakollinen yleisen edun kannalta merkittävillä yhteisöillä.

1.3 Tutkimuksen rakenne

Tämä tutkielma koostuu kuudesta luvusta. Tässä ensimmäisessä luvussa on johdanto aiheeseen, jossa käsiteltiin tutkimuksen aiheen määrittelyä, tutkimuksen merkitystä ja tutkimusongelma. Lisäksi ensimmäinen luku sisälsi tutkielman rajauksen ja rakenteen. Tutkimuksen toinen luku muodostaa käsitteiden määrittelyosion sekä aikaisempien tutkimusten käsittelyä tutkimuksen kannalta oleellisten käsitteiden valossa, lisäksi luvussa kaksi on myös tutkielman viitekehys. Kolmannessa tutkielman luvussa on asetettu tutkielman hypoteesit pohjautuen aikaisempiin tutkimuksiin. Neljännessä luvussa on kuvailtu tutkimuksen aineisto, menetelmät ja muuttujat. Tutkielman viides luku sisältää tutkielman tulokset. Kuudennessa luvussa ovat johtopäätökset, tutkimuksen rajoitukset, kontribuutio sekä pohdintoja tämän tutkimuksen pohjalta tehtäville tuleville tutkimuksille.

2 Käsitteiden määrittely ja tutkimuksen viitekehys

Tässä luvussa on määritelty tämän tutkielman kannalta oleelliset käsitteet eli vastuullisuusraportin laatu, vastuullisuusjohtaja, vastuullisuusraportointi, sidosryhmäteoria, vastuullisuudesta tiedottaminen ja vastuullisuusjohtajan rooli sekä ulkopuolinen varmennus. Käsitteiden määrittelyn yhteydessä on lisäksi läpikäyty edeltäviä aiheesta tehtyjä tutkimuksia.

Hyvin laadittu vastuullisuusraportti toimii tehokkaana viestintävälineenä, jolla yritys tiedottaa vastuullisuudesta yrityksen sidosryhmille. Vastuullisuusraportti toimii myös vastuullisen johtamisen työstämisen apuvälineenä. Samalla, kun yritys kehittää raportointi käytäntöjään, on yrityksellä mahdollisuus kehittää myös liiketoimintoja vastuullisempaan suuntaan. Toisaalta vastuullisempi liiketoiminta parantaa myös vastuullisuusraportin laatua, kun yritys voi vastuullisuusraportilla julkaista tietoa esimerkiksi onnistuneista tavoitteiden saavuttamisesta.

2.1 Vastuullisuusraportin laatu

Vastuullisuusraportin laadulle ei ole vakiintunutta määritelmää. Michelinin ja muiden (2015, s. 59) mukaan vastuullisuusraportin laadun mittarina voidaan käyttää julkaistun tiedon määrää ja laatua. Myös sillä on merkitystä vastuullisuusraportin laadun kannalta miten vastuullisuustieto on vastuullisuusraportilla ilmaistu ja miten yritys suhtautuu vastuullisuuteen sekä miten yrityksen suhtautuminen näkyy vastuullisuusraportilla julkaistussa tiedossa (Michelon ja muut, 2015 s. 59). Yksi käytetyimmistä laadun mittareista tutkimuskirjallisuudessa on vastuullisuusraporteilla julkaistun tiedon määrä (Plumlee ja muut, 2015; Fiandrino ja muut, 2022). Balloun ja muiden (2018, s. 167) tutkimustulokset puolestaan osoittivat, että vastuullisuusraportin ulkopuolinen varmennus lisäsi vastuullisuusraporttien laatua ja yrityksen kilpailuetua, koska varmentajat paitsi löysivät vastuullisuusraporteilta virheellistä tietoa, paransivat myös tulevien vastuullisuusraporttien laatua estämällä virheellisen tiedon määrää tulevilla

raporteilla.

Thunin ja Zülchin (2023, s. 2093) tutkimuksessa vastuullisuusraportointia tutkittiin julkaistun tiedon määrällä sekä vastuullisuusraportin laadulla. Laadun mittareita tutkimuksessa olivat ulkopuolisen varmennuksen käyttö sekä Global Reporting Initiative eli GRI:n käyttö viitekehyksenä. Kolmas laadun varmistusmenetelmä tutkimuksessa oli yhdistelmäraportin julkaisu erillisen vastuullisuusraportin sijaan. (Thun & Zülch, 2023, s. 2093.)

Aikaisempien tutkimusten mukaan vastuullisuusraportin laatua voidaan mitata muun muassa raporteilla julkaistun tiedon määränä ja vastuullisuusraportin ulkoisella varmennuksella. Tässä tutkimuksessa vastuullisuusraportin laadun mittarina on käytetty vastuullisuusraportilla julkaistua tietoa (Sustainability Report Disclosure) sekä vastuullisuusraportin ulkopuolista varmennusta (Sustainability Report's Assurance).

2.2 Vastuullisuusjohtaja ja vastuullisuusraportointi

Vastuullisuusjohtajia on alettu palkata yrityksiin vasta viime vuosina. Vastuullisuusammatit ovatkin suhteellisen uusi asia työmarkkinoilla (Koipijärvi & Kuvaja, 2020, s. 152). Ebelin ja muiden (2023, s. 1) mukaan vastuullisuusjohtajat ovat yleistyneet yrityksissä viime vuosina, koska yritykset ovat tulleet tietoisemmiksi ympäristövaikutuksistaan. Wiengarten ja muut (2017, s. 477) taas ovat havainneet sidosryhmien vaatimukset syynä siihen, että yritykset ovat muuttaneet johtoryhmän rakennetta niin, että vastuullisuusjohtaja on tuomassa kestävän kehityksen teemat osaksi yrityksen strategiaa johtoryhmätyöskentelyn kautta. Koipijärvi ja Kuvaja (2020, s. 152) puolestaan näkevät tärkeänä vastuullisuuden mitattavuuden sekä ympäristölaskennan merkityksen vastuullisuusjohtamisen lisääntymisessä. Kvartaalitaloudessa, jossa yritysjohtajat ovat tottuneet excel-taulukoihin, numerot auttavat vastuullisuuden jalkauttamisessa liiketoimintaan (Koipijärvi & Kuvaja, 2020, s. 152). Yrityksen johto on eri tavalla kiinnostunut vastuullisesta liiketoiminnasta, kun

yhtäältä kustannussäästöt ja toisaalta ympäristön huomioivan liiketoiminnan markkinaosuuksien säilyttäminen tai jopa kasvu tulevat näkyväksi numeroiden muodossa yritysjohdolle (Koipijärvi & Kuvaja, 2020, s. 152). Vastuullisuus tuo myös mahdollisuuksia yritystoimintaan sekä uusia kestäviä liiketoiminnan muotoja, joiden kehittämisessä vastuullisuusjohtaja on mukana.

Vastuullisuusjohtajalla on tärkeä rooli työssä kohti vastuullisempaa liiketoimintaa ja parempaa sekä läpinäkyvämpää vastuullisuusraporttia. Vastuullisuusjohtajat ovat innovatiivisia, yrityksen toimialan ja toimintaympäristön asiantuntijoita, jotka vievät yrityksen kestävä kehityksen liiketoimintaa yrityksen strategiatasolle asti ja viestivät aktiivisesti sidosryhmien kanssa. Velten ja Stawinogan (2020, s. 333) kirjallisuuskatsauksesta tehdyn tutkimuksen mukaan vastuullisuusjohtajia palkataan yrityksiin tekemään yrityksen CSR-strategiaa (Corporate Social Responsibility). Vastuullisuusjohtajilla on tärkeä rooli yrityksen vakaan ja kestävä liiketoiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa sekä vastuullisuudesta raportoisessa. Vastuullisuusraportti on yritykselle tapa viestiä yrityksen yhteiskunnallisista vaikutuksista yrityksen sidosryhmille sekä mitata ja asettaa tavoitteita kestävä kehityksen työssä. Wiengarten ja muut (2017, s. 477) näkevätkin sidosryhmistä johtuvan yritysten kasvavan paineen panostaa taloudellisen kestävyuden lisäksi myös ympäristö- ja sosiaalisiin näkökulmiin yrityksen toiminnassa. Raportilla yritys kertoo vastuullisuustyön edistymisestä sekä julkaisee erilaisia mittareita, tavoitteita ja tietoa siitä, mihin tavoitteisiin on päästy ja toisaalta mitkä tavoitteet ovat jääneet saavuttamatta (Koipijärvi & Kuvaja, 2020, s. 48).

Yksi tärkeimmistä tavoitteista vastuullisuusraportilla on raportin laatu ja vastuullisuusjohtajalla puolestaan on tärkeä rooli vastuullisuusraportoinnin kehittämisessä. Myös sääntelyllä pyritään lisäämään vastuullisuusraportin laatua. Caputo ja muut (2021, s. 3480) ovat havainneet, että lisääntyvälle sääntelylle vastuullisuusraportoinnissa on tarvetta. Arvidssonin ja Dumayn (2022, s. 1107) mukaan eurooppalaisia, toistaiseksi suuria yrityksiä koskeva yritysten

kestävyysraportointidirektiivi (CSRD tai ESRS) tulee entisestään lisäämään yritysten painetta kiinnittää huomiota ESG-tiedon määrään ja laatuun vastuullisuusraporteilla. ”Laatiessaan kestävyys selvitystä yritysten on otettava huomioon tietojen keskeiset laadulliset ominaisuudet eli merkityksellisyys ja todenmukainen esittäminen; ja parannettava tietojen laadullisia ominaisuuksia eli vertailtavuutta, todennettavuutta ja ymmärrettävyyttä” (ESRS, 2023, 2.19.) Eurooppalaisen kestävyysstandardin tarkoitus on parantaa yleisen edun kannalta merkittävien toimijoiden kestävyysraportoinnin laatua informatiivisemmaksi ja paremmaksi työkaluksi kohti kestävämpää yritystoimintaa sekä palvelemaan paremmin sidosryhmien tarpeita, julkaistun tiedon määrällä ja laadulla mitattuna.

Lisääntyvä vastuullisuussäntely lisää tarvetta vastuullisuussäntelyn asiantuntijoille ja vastuullisuusosaajille. Lisäksi Euroopassa sääntelyn lisääntyminen vastuullisuusasioissa lisää yritysten painetta vastuullisuuteen sekä vastuusta tiedottamiseen (Thun & Zülch, 2023, s. 2093). Tilikaudella 2023 eurooppalaiset pörssiyritykset noudattavat vielä NFR-direktiiviä. Tilikaudella 2024 yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä koskeva raportointivelvoite CSRD tulee muuttamaan raportointikäytäntöjä ja tekemään raporteista entistä vertailukelpoisempia, olennaisuutta painottavia sekä lisäämään sijoittajien ja muiden sidosryhmien saamaa informaatiota vastuullisuusraporteilta. Myös Arvidssonin ja Dumayn (2022, s.1091) mukaan yritysten tulisi raportoida entistä ajankohtaisempaa, merkityksellisempää, uskottavampaa ja vertailukelpoisempaa tietoa. CSRD:n myötä vastuullisuusraportoinnin ulkoinen varmennus tulee pakolliseksi yleisen edun kannalta merkittäville yhteisöille. Vuoteen 2023 asti ulkoinen varmennus on ollut vapaaehtoista Suomessa.

Myös GRI-standardien (Global Reporting Initiative Standards) tarkoitus on parantaa vastuullisuusraportoinnin laatua. GRI-standardit luovat viitekehyksen, joka on yleisesti hyväksytty ja tarkoitettu yritysten taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövaikutusten raportointiin (Niskala ja muut, 2019, s. 120). GRI:n tehtävä on olla objektiivinen työkalu, jolla tuotetaan yrityksen kannalta merkitsevää tietoa. Raportilla julkaistun tiedon pitäisi

olla oleellista sekä julkaista yrityksen kannalta kriittisiä kestävyysseikkoja. Lisäksi raportti tulisi tuottaa standardoidussa muodossa. Eurooppalaisista yhtiöistä valtaosa, jotka laativat vastuullisuusraportin, laativat sen GRI-viitekehyksen mukaisesti (KPMG, 2022). GRI-standardit vaativat strategisempaa, olennaisuuteen keskittyvää, luotettavampaa ja uskottavampaa tietoa. Toisaalta GRI antaa sen tekijöille mahdollisuuden valita, mihin raportoinnissa keskitytään. Tämä mahdollisuus voi heikentää vastuullisuusraporttien laatua. Caputon ja muiden (2021, s. 3480) tutkimuksen mukaan yritykset hyödyntävät valinnan mahdollisuutta ja julkaisevat lähinnä vain yrityksen kannalta suotuisia tietoja. GRI-standardit kuitenkin kehittyvät koko ajan ja standardeista on tullutkin jo useita eri versioita vuosien aikana. Myös NFR-direktiivi eli EU:n ei-taloudellisen raportoinnin direktiivi suosittelee yhtenä vaihtoehtona GRI-viitekehyksen käyttöä (Niskala ja muut, 2019, s. 120).

Yrityksen tulisi varautua myös riskeihin liiketoiminnassa ja raportoida riskeistä sidosryhmille sekä siitä, miten riskeihin on varauduttu. Vastuullisuusraportti avaakin yrityksille mahdollisuuden avata tulevaisuuden näkymiä ja tavoitteita sekä kuvata megatrendien, kuten ilmastonmuutoksen aiheuttamia riskejä, mitä yritys voi toiminnassaan kohdata (Koipijärvi & Kuvaja, 2020, s. 48).

Työssä kohti vastuullisuuskäytäntöjä, kestävän kehityksen periaatteita ja laadukasta vastuullisuusraportointia yritystä auttaa asiantunteva vastuullisuusjohtaja, joka tuntee sekä kestävän kehityksen periaatteet että yrityksen toimialan tuomat mahdollisuudet. Myös vastuullisuusraportoinnissa yksi kantavista teemoista on kestävä kehitys. Kestävä kehitys voidaan määritellä nykyhetken tarpeiden tyydyttämisenä ilman, että viedään tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omia tarpeitaan (WCED, 1987). Yritystoiminnasta aiheutuu aina sekä hyviä että huonoja vaikutuksia ympäröivään yhteiskuntaan. Kestävän yritystoiminnan määritelmänä voidaan pitää yrityksen tavoitetta lisätä yritystoiminnan positiivisia vaikutuksia ja toisaalta pienentää negatiivisia vaikutuksia. Myös Arora ja muut (2020, s. 464) määrittelevät yrityksen kestävän

kehityksen toiminnan myönteisten vaikutusten lisäämiseksi ja kielteisten vaikutusten minimoimiseksi.

Usein yritysten vastuullisuustyö noudattaa YK:n kestävän kehityksen periaatteita yrityksen toimialan näkökulmasta olennaisuus huomioiden. Yritykset myös raportoivat kestävyystavoitteistaan käyttäen YK:n 17 kestävän kehityksen tavoitetta sekä niiden alatavoitteita yrityksen toiminnan kannalta olennaisilta osin, osana raportoinnin viitekehystä. YK:n kestävän kehityksen tavoite eli Agenda 2030 pyrkii poistamaan erityisesti äärimmäistä köyhyyttä, viemään maailmaa kohti kestävää tulevaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa (United Nations, 2015). YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin kuuluu lisäksi löytää tasapaino yrityksen kestävän kehityksen kolmen tekijän eli talouden, ympäristön ja sosiaalisen ulottuvuuden välille (United Nations, 2015).

Tyypillisesti yritysten vastuullisuusraportit sisältävätkin ympäristöön, sosiaaliseen ja taloudellisiin asioihin liittyvät osa-alueet. Nykyään yhä useammin vastuullisuusraporttien yhteydessä puhutaan kuitenkin ESG-raportista, joka sisältää ympäristö- (Environmental) ja sosiaaliset tekijät (Social) sekä hyvän hallintotavan (Governance). Raportointiin ja vastuulliseen yritystoimintaan liittyviä kestävyysseikkoja ovat esimerkiksi yritystoiminnasta johtuvan saastuttamisen minimoiminen ja toiminnasta aiheutuvien jätteiden kierrätys, energian käytön vähentäminen sekä siirtymä uusiutuvaan energiaan. Lisäksi yrityksen on hyvä pohtia koko tuotannon elinkaariajattelua. Kiertotalouden periaatteiden mukaisesti kaikille tuotannosta syntyville sivutuotteille ja myytäväksi tarkoitetuille tuotteille pitäisi pystyä löytämään jatkokäyttöä.

Sosiaalisia yritystoiminnassa huomioon otettavia asioita ovat esimerkiksi ihmisoikeudet, lapsityövoima, työskentelyolosuhteet ja työntekijöiden hyvinvointi. Sosiaalinen vastuu voi näkyä monenlaisissa tilanteissa yrityksen toiminnassa kuten työntekijöitä rekrytoitaessa (Abdullah ja muut, 2024, s. 2251). Parhaimmassa tapauksessa Ioannoun ja Serafeimin (2017, s. 10) mukaan yritysten sosiaalisen vastuun käytännöt voivat johtaa

työntekijöiden sitoutumiseen yritykseen. Onnistuneet kohtaamiset työntekijöiden kanssa niin rekrytointitilanteessa kuin muussakin kanssakäymisessä lisäävät työntekijöiden viihtyvyyttä ja sitoutumista työpaikkaan. Abdullah ja muut (2023, s. 2251) näkevät työntekijöiden sitouttamisen tärkeänä yrityksille, jotka tavoittelevat voittoa ja pyrkivät toimimaan sidosryhmien etujen mukaisesti sekä maksimoimaan omistajien saaman arvon yrityksestä. Yrityksen toimintatapoihin ja strategiaan sitoutuneet sekä tyytyväiset työntekijät ovat yritykselle tärkeä sidosryhmä ja toiminnan mahdollistaja.

Hyvään hallintotapaan puolestaan kuuluvat esimerkiksi lahjonnan ja korruption ehkäiseminen sekä hallituksen monimuotoisuus. Yritykset ovat alkaneet ymmärtää, että yhteiskuntavastuullisuus lisää tehokkuutta ja pienentää kustannuksia. Lisäksi suoriutumalla hyvin yhteiskuntavastuustaan, yrityksen maine voi kasvaa (Adel ja muut, 2019, s. 302). Yksi aika ajoin Suomessakin huomiota herättävä hyvään hallintotapaan kuuluva käytäntö on yrityksen harjoittama veropolitiikka. Yrityksen verostrategiaan liittyvää hyvää hallintotapaa on esimerkiksi se, että Suomessa yritystoimintaa harjoittava yritys maksaa verot Suomeen, eikä pyri siirtämään yrityksen kotipaikkaa halvemman verotuksen maihin pelkästään verojen välttämisen takia.

Vastuullisuustyössä on tärkeää, että se ei jää vain pintapuoliseksi ja yritykseksi niin, että vastuullisuustoimet näyttäisivät ulospäin lähinnä markkinointitarkoituksessa tehdyiltä. Sen sijaan vastuullisuustyön tulee pohjautua kestävän kehityksen periaatteille ja se täytyy viedä yrityksen strategiatasolle asti. Sidosryhmien luottamusta yritysten vastuullisuuteen on vähentänyt 2008–2009-luvulla finanssikriisin yhteydessä nähty viherpesu sekä yritysten epäeettinen johtamisen strategia (Velte ja Stawinoga, 2020 ; Fassin ja Gosselin 2011). Vastuullisuustyössä epäonnistuminen voikin johtaa yrityksessä isoihin mainehaittoihin. Pelko muun muassa mainehaitoista on lisännyt tarvetta vastuullisille toimintatavoille yrityksissä ja kestävien toimintatapojen huomioiminen yritystoiminnassa on kasvanut viime vuosina omistajien vaatimuksesta (Thun & Zülch, 2023, s. 2093). Thunin ja Zülchin (2023, s. 2093) mukaan omistajilla on kasvava tarve saada tietoa yrityksen ympäristösuorituskyvystä. Yrityksen hallituksella ja johtajilla onkin

kova paine näyttää yrityksen työ vastuullisuustoimien parantamiseksi sekä se, että yritys on omaksunut vastuullisuuskäytännöt osaksi päivittäisiä toimintojaan (Al-Shaer & Zaman, 2018, s. 973). Yritysten on siis entistä enemmän otettava huomioon vastuullisuus kaikessa toiminnassaan, ja kiinnitettävä huomiota vastuullisuusraportin laatuun. Arvidsson ja Dumay (2022, s.1091) pohtivat lisäksi, että sijoittajat tarvitsevat oikeaa tietoa raporteilta pystyäkseen paremmin sijoittamaan varoja kohteisiin, jotka auttavat ilmastokriisin ratkaisussa.

Vastuullisuusjohtajien yhteydestä yrityksen ympäristösuorituskykyyn on tehdyissä tutkimuksissa saatu erilaisia tuloksia. Kanashiro ja Rivera (2019, s. 687) tutkivat vastuullisuusjohtajan yhteyttä ympäristösuorituskykyyn toimialoilla, joilla on isot päästöt ja tätä kautta isoja ympäristövaikutuksia. Kanashiron ja Riveran (2019) tutkimus vastuullisuusjohtajan ja ympäristösuorituskyvyn välisestä yhteydestä ei täysin tukenut ajatusta, että vastuullisuusjohtaja kaikilta osin pystyisi parantamaan yrityksen ympäristösuorituskykyä, mikäli mittarina toimii yrityksen päästöt.

Tutkimuksissa on saatu myös päinvastaisia tuloksia. Ebele ja muut (2023, s. 13) saivat tutkimuksessaan selville vastuullisuusjohtajan parantavan merkittävästi yrityksen ympäristösuorituskykyä sekä lisäksi vastuullisuusjohtajan olevan tärkeässä roolissa kestävyyskäytäntöjen integroimisessa yrityksen liiketoimintaan. Myös Orazalin (2020, s. 140) tutkimus antaa näyttöä siitä, että jos yrityksessä on vastuullisuustiimi, se lisää yrityksen vastuutoimien strategista tehokkuutta ja parantaa ympäristö- ja sosiaalista suorituskykyä.

Vastuullisuusraporteilla julkaistujen päästöjen määrä voi vaihdella paitsi siksi, että toiset yritykset onnistuvat vähentämään päästöjen määrää enemmän kuin toiset, myös kirjanpidollisista syistä. Yritykset ovat vielä toistaiseksi eri vaiheissa päästöjen mittauksissa ja siinä, kuinka laajasti arvoketjusta päästöjä mitataan. Vastuullisuusjohtaja yrityksessä voi myös tarkoittaa sitä, että yritys on onnistunut ympäristölaskennassaan ja kyennyt kartoittamaan sekä yritystoiminnan suorat, että epäsuorat päästöt ja tiedottaa

päästöistään rehellisesti. Lisäksi vastuullisuusjohtajan olemassaolo yrityksissä Kanashiron ja Riveran (2019, s. 687) tutkimuksen mukaan vähensi päästöjen määrää, mikäli päästöjen määrä oli säänneltyä. Näyttäisi siltä, että yritykset tarvitsisivat vastuullisuusjohtajan lisäksi myös lainsäädäntöä sääntelemään päästöjen määrää ja parantamaan ympäristösuorituskykyä.

Arvidsonin ja Dumayn (2021, s. 1107) tutkimus puolestaan osoittaa, että yritykset eivät niinkään tarvitse lisää sääntelyä ESG-raportointiin, vaan toimia paikallisella tasolla. Thun ja Zülch (2023, s. 2094) näkevät myös kiinnostavana, miten vastuullisuusjohtajan palkkaaminen muuttaa yrityksen omistajaohjausta vastuullisuustyön osalta sekä miten omistajaohjaus parantaa yritysten vastuullisuusraportin laatua. Vastuullisuusjohtajan kestävyystoimilla ja vastuullisuusraportoinnin laadulla näyttäisikin olevan positiivinen yhteys. Caputon ja muiden (2021, s. 3480) tutkimustulokset näyttivät yritysjohdolla sekä yrityksen kestävyystyön parissa toimivilla olevan myönteinen yhteys vastuullisuusraportin laatuun. Vastuullisuusraportin laatuvaatimukset tulisikin asettaa korkealle. Thun ja Zülch (2023, s. 2094) esittävät, että vastuullisuusraportin laatua on pystyttävä kehittämään taloudellisen raportoinnin tasolle. Vastuullisuusraportoinnin kehittyessä myös vastuullisuusajattelu ja toimet kohti vastuullisempaa yritystoimintaa kehittyvät. Toisaalta kestävä kehityksen huomioiminen yritystoiminnassa kasvattaa vastuullisuusraportin laatua. Amranin ja muiden (2014, s. 217) mukaan yksi tapa yrityksen vastuullisuusraportin laadun parantamiseen on sitouttaa yrityksen hallitus kestävä kehityksen toimintaperiaatteisiin lisäten samalla yrityksen tietämystä ja ymmärrystä yritykselle tarpeellisista kestävyystoimista.

2.3 Sidosryhmäteoria

Sidosryhmäteorian käsite ulottuu aina 1960-luvulle asti. Vuonna 1963 Stanford Research Institute ehdotti ensimmäisen kerran sidosryhmän käsitettä (Mahajan ja muut, 2023, s. 1). Stanford Research Institute halusi korostaa tuolloin, että organisaatiot tarvitsevat menestymiseen ja olemassaoloon, ei vain osakkeenomistajiensa, vaan myös

sidosryhmiensä tukea (Mahajan ja muut, 2023, s. 1). Tänä päivänä osakkeenomistajat voidaan nähdä yhtenä yrityksen sidosryhmistä, mutta edelleen sidosryhmien rooli on ratkaisevan tärkeä yritysten olemassaolon kannalta.

Yrityksen sidosryhmiä ovat muun muassa sijoittajat sekä osakkeenomistajat, asiakkaat, työntekijät, tavarantoimittajat sekä muut kumppanit, paikalliset yhteisöt, toimialajärjestöt, muut järjestöt ja yhdistykset, yhteiskunta, viranomaiset, media ja kuluttajat. Sidosryhmä on siis ryhmä tai yksilö, joka vaikuttaa yritykseen tai vaihtoehtoisesti kohde, johon yrityksen toiminta vaikuttaa (Freeman, 2010, s. 25). Lisäksi Freeman (2010, s. 25) näkee sidosryhmät elintärkeinä yrityksille menestymisen kannalta. Yrityksen onkin tärkeää vastata sidosryhmien odotuksiin esimerkiksi niin, että yritys jakaa oikeaa ja relevanttia tietoa vastuullisuustoimistaan yrityksen sidosryhmille. Yrityksen yhtenä sidosryhmänä voidaan nähdä myös ympäristö. Omilla toimillaan yritykset vaikuttavat ympäristöön ja yksi tärkeä tehtävä yrityksillä onkin vähentää ympäristölle aiheuttamia negatiivisia vaikutuksia ja vastata näin ympäristön yritykselle asettamiin odotuksiin.

Sidosryhmät asettavat yrityksille painetta kestävän kehityksen toimenpiteisiin etsiessään luotettavaa ja läpinäkyvästi toimivaa yhteistyökumppania. Sidosryhmillä onkin monenlaisia odotuksia yrityksiiä kohtaan. Tästä syystä yrityksen kestävyuden tutkimuksen yleinen lähestymistapa on tutkia yrityksen hallinnon suhdetta yrityksen kestävyteen sidosryhmäteorian näkökulmasta (Thun & Zülch, 2023, s. 2095). Sidosryhmät haluavat muun muassa välttää yhteistyökumppaneina yrityksiiä, joiden toiminta johtaa mainehaittoihin, vahingonkorvauksiin tai pörssiyrityksiä, joiden epäeettinen toiminta johtaa kurssilaskuihin. Crocco ja muut (2024, s. 7201) ovat huomanneet useiden tutkijoiden lähestyvän ympäristötiedon julkistamista ja vastuullisuusraportointia sidosryhmien näkökulmasta. Tutkimushavainnot osoittavat, että sidosryhmät vaativat raporteilta avoimuutta ja vastuullisuutta (Crocco ja muut, 2024, s. 7201).

Yrityksen sidosryhmistä esimerkiksi sijoittajat tarvitsevat tietoa sijoituspäätösten tekemiseen. Laadukas vastuullisuusraportointi vaikuttaa myös analyytikoiden ennustetarkkuuteen. Analytikoilta saatu informaatio kasvattaa sidosryhmien saamaa hyötyä, mikä puolestaan johtuu positiivisesta korrelaatiosta taloudellisen tuloksen ja kestävien käytäntöjen välillä (Ferrer ja muut, 2020, s. 2949). Jos analyytikot saavat oikeaa tietoa yrityksen kestävyystoimista, voivat sekä suora- että institutionaaliset sijoittajat hyödyntää analyytikoiden oikeaa tietoa sijoittamalla yrityksiin, joiden osakemarkkina-arvossa on vielä nousuvaraa.

2.4 Vastuullisuudesta tiedottaminen ja vastuullisuusjohtajan rooli

Yksi tärkeimmistä yrityksen tavoista viestiä vastuullisuudestaan on yrityksen vastuullisuusraportti. Vastuullisuusraportin tiedon luotettavuus on sidosryhmien päätöksenteon kannalta oleellista. Yrityksen kestävä kehityksen suorituskykyä mitataan kestävä kehityksen kirjanpidon avulla (Hahn & Kühnen, 2013, s. 6). Hahn ja Kühnen (2013, s. 7) näkevätkin luotettavan kirjanpidontiedon pohjalle rakennetun vastuullisuusraportin antavan oikeaa tietoa yrityksen kestävä kehityksen tilasta ja tukevan yritystä kestävä kehityksen toimissa.

Yritys voi viestiä kestävä kehityksen toimistaan monesta syystä. Vaikka viestinnän syy ja kohde vaihtuvat, on yrityksen strategiana parantaa sidosryhmämielikuvaa viestiessään vastuullisuudesta. Myös Bendig ja muut (2024, s. 1) ovat nähneet kestävä kehityksen viestinnän strategisena ja tähtäävän yrityksen tuloksen parantamiseen. Asiakkaiden houkuttelun lisäksi johtajat voivat pyrkiä säilyttämään asiakassuhteet ja muut yrityksen sidosryhmät kuten työntekijät, yhteistyökumppanit sekä sijoittajat käyttämällä kestävyysviestintää ja erityisesti vastuullisuusraporttia osana laajempaa viestinnän strategiaa (Friske ja muut, 2023, s. 374). Niskala ja muut (2019, s. 111) näkevät viestinnän monimutkaisena yritysten eri tasoissa ja toimitusketjuissa. Yrityksiltä vaaditaan paljon vuorovaikutteista viestintää useamman sidosryhmätahon kanssa (Niskala ja muut, 2019, s. 111). Informaatioyhteiskunnassa ja nopeasti muuttuvissa tilanteissa on oltava keino

viestiä sidosryhmien kanssa uskottavasti, läpinäkyvästi ja tasalaatuisesti. Niskala ja muut (2019, s. 111) näkevätkin vastuullisuusraportoinnin tapana luoda, kehittää ja ylläpitää sidosryhmien luottamusta yrityksen toimintaan.

Vastuullisuusjohtajalla on oma roolinsa yrityksen kestävyysviestinnän kentässä. Joidenkin tutkimusten mukaan vastuullisuusjohtajan rooli voi kuitenkin olla löytää vain sopiva vastuullisuuden taso viestinnän näkökulmasta. Fu ja muut (2019, s. 656) tutkivat vastuullisuusjohtajan yhteyttä yrityksen sosiaaliseen suorituskyykyyn. Raportissa tutkittiin teoriaa, että vastuullisuusjohtaja auttaa yrityksen johdon huomioimaan yrityksen kestävyden sosiaalista näkökulmaa, mutta johdon huomio kohdistuu todennäköisemmin negatiivisiin kuin positiivisiin asioihin (Fu ja muut, 2019, s. 656). Fun ja muiden (2019, s. 656) tutkimustulokset osoittivat, että vastuullisuusjohtajan läsnäolon yhteys sosiaalisesti vastuuttoman toiminnan pienentämiseen oli suurempi kuin yritysten yhteiskuntavastuun kasvattamiseen. Onkin mahdollista, että vastuullisuusjohtaja palkataan yritykseen lähinnä siksi, että yritys haluaa välttää mainehaittoja sosiaaliseen suorituskyykyyn liittyen ja yritys pyrkii löytämään tason, josta mainehaittoja ei seuraisi.

Vastuullisuusjohtajan todellisella roolilla yrityksessä on merkitystä vastuullisuusraportin laadun kannalta. Tutkimuksissa on havaittu, että vastuullisuusjohtaja voidaan palkata vain viestinnällisistä syistä, kun yritys hakee nopeaa ratkaisua viestiä ympäristötoimistaan. Petersin ja muiden (2019, s. 1065) tutkimuksessa huomattiin, että jotkut yritykset perustavat vastuullisuustiimin vain mukautuakseen sosiaalisesti hyväksyttävään käytökseen ja toisaalta vain ne yritykset, joissa oli aidosti ympäristöön liittyvää asiantuntemusta, todennäköisemmin omaksuivat kestävän kehityksen periaatteet. Vaikuttaa siis siltä, että osa yrityksistä palkkaa vastuullisuusjohtajia ja vastuullisuustiimejä vain markkinointitarkoituksessa tai luodakseen positiivisen kuvan yrityksestä ulkoista viestintää varten.

Myös muissa tutkimuksissa on havaittu, että vastuullisuusjohtajan merkitys yritykselle voi olla markkinoinnin väline ilman todellista ympäristösuorituskyykyä. Petersin ja Romin

(2015, s. 163) tutkimuksen tulokset osoittivat vastuullisuusjohtajan ja myönteisesti kestäväen kehityksen toimiin suhtautuvan yrityksen varmennuspalveluiden määrän kasvua. Toisaalta tutkimuksessa havaittiin, että mikäli vastuullisuusjohtaja on palkattu yritykseen enemmänkin symbolisena eleenä, yhteys varmennuspalveluiden määrään on negatiivinen. Lisäksi tutkimustulokset viittasivat siihen, että ympäristömyönteisempi yritys suosi laadukkaampaa varmennuspalvelua ja huonon ympäristösuorituskyvyn omaavat yritykset puolestaan, vaikka heillä olisi vastuullisuusjohtaja, raportoivat vastuullisuudesta mieluummin ilman varmennusta. Näyttää siltä, että vain todellinen ympäristösuorituskyvyn omaksuminen osaksi yrityksen strategiaa ja liiketoimintaa johtaisi laadukkaamman varmennuspalvelun käyttöön sekä laadukkaampiin vastuullisuusraportteihin vastuullisuusviestinnän välineinä.

Vastuullisuusjohtajalla on oma roolinsa myös vapaaehtoisen raportoinnin kentässä. Peters ja Romi (2014, s. 637) ovat tutkineet kasvihuonepäästöjen vapaaehtoista julkistamista ja totesivat, että vastuullisuustiimin ja vastuullisuusjohtajan läsnäolo yrityksessä lisäsivät kasvihuonekaasupäästöjen tietojen raportointia. Vastuullisuusraportti toimii siis myös Petersin ja Romin (2014) tutkimuksen mukaan yhtenä viestintävälineenä sidosryhmien ja yrityksen välillä. Kuitenkin tutkimuksessa huomattiin, että suuremmalla vastuullisuustiimin koolla oli negatiivinen yhteys julkistetun tiedon määrään vastuullisuusraportilla (Peters & Romi 2014, s. 637). Vaikuttaa siis siltä, että vastuullisuusjohtaja ja -tiimi lisäävät raportoinnin määrää, mutta yritys pyrkii kuitenkin raportoimaan vain sopivan määrän tietoa.

2.5 Ulkopuolinen varmennus

Ulkopuolinen varmennus on yksi tapa lisätä vastuullisuusraportin luotettavuutta. Niskalan ja muiden (2019, s. 359) mukaan varmennus on prosessi, jossa läpikäydään sekä todennetaan yritys vastuun hallintokäytännöt, johtamisjärjestelmät sekä niiden toimivuus. Lisäksi varmennuksessa tarkastetaan vastuullisuusraportin tiedot (Niskala, 2019, s. 359). Suomessa varmennuksen tekee erityisesti isoilla yrityksillä tilintarkastaja

tai tilintarkastusyhteisö. Kestävyystarkastusdirektiivin myötä varmennuksen voi Suomessa tehdä vuodesta 2024 alkaen vain lakisääteiset tilintarkastajat, joilla on kestävyysvarmentajan pätevyys tai yhteisö, joka on rekisteröity kestävyystarkastusyhteisöksi (Niskala & Palmuaro, 2023, s. 54). Tilintarkastaja myöntää raportille joko rajoitetun varmuuden tai kohtuullisen varmuuden. Suomessa vastuullisuusraportit ovat yleisimmin varmennettu rajoitetusti, mikä on tarkoittanut sitä, että vain tietyt yritysvastuun tunnusluvut ovat vastuullisuusraportilla varmennettu (Niskala ja muut, 2019, s. 361)

Vastuullisuusraportin antaman tiedon pitää olla paitsi laadultaan hyvää myös luotettavaa ja läpinäkyvää. Sidosryhmien ongelmana vastuullisuusraporteissa on kuitenkin raportoidun tiedon luotettavuus (Thun & Zülch, 2023, s. 2096). Vastuullisuusraportin uskottavuus sidosryhmien silmissä kasvaa, mikäli raportilla on ulkopuolisen tahon varmennus. Myös Michelin ja muut (2015, s. 75) näkevät varmennuksen lisäävän uskottavuutta ja sitoutumista vastuullisuusraportointiin sidosryhmien näkökulmasta. Toisaalta Michelin ja muut (2015, s. 75) totesivat, että ulkopuolinen varmennus ei tutkimuksen mukaan lisännyt vastuullisuusraportin luotettavuutta, mutta varmennus kuitenkin toimi sidosryhmien näkökulmasta vastuullisuutta lisäävänä tekijänä.

Ottenstein ja muut (2022, s. 59) taas näkevät ulkopuolisen varmennuksen päätekijänä, jolla viestitään vastuullisuusraportin luotettavuudesta ja läpinäkyvyydestä yrityksen sidosryhmille. Myös monissa muissa tutkimuksissa ulkopuolinen varmennus on havaittu olevan sidosryhmien kannalta tärkeä. Esimerkiksi Venturelli ja Pizzi (2020, n.d.) totesivat vastuullisuusraportin ulkopuolisen varmennuksen olevan yksi tärkeimmistä tekijöistä, joiden avulla sidosryhmä voi saavuttaa legitimoinnin. Tehdyissä tutkimuksissa on havaintoja myös vastuullisuusjohtajan yhteydestä ulkopuoliseen varmennukseen. Petersin ja Romin (2015, s. 163) tutkimuksessa havaittiin, että vastuullisuusjohtajan ja yritysvastuuraportin varmennuksen välillä on positiivinen yhteys. Lisäksi vastuullisuusjohtajan kestävyysasiantuntemus kasvatti yhteyttä.

Yrityksessä toimivilla vastuullisuustoimijoilla on siis merkitystä sekä vastuullisuusraportin laadinnassa että ulkopuolisessa varmennuksessa. Kend (2015, s. 54) tutki kirjallisuutta sidosryhmäteorian näkökulmasta. Tutkimuksen ensimmäinen osa käsitteli yritysvastuuraportointia, vapaaehtoista julkistamiskäytäntöä ja yritystason hallinnointia, toinen osa päätöstä käyttää varmennepalveluita ja kolmas tilintarkastajan valintaa. Tilintarkastuskumppanilla ja yrityksen koolla oli yhteys sekä vastuullisuusraportointiin että raportin ulkoiseen varmennukseen. Lisäksi yrityksen koolla oli yhteys siihen, kenen toimesta vastuullisuusraportin varmennus tehdään. Tutkimuksessa todettiin, että tilintarkastusasiakkaan koko ja hallinnointirakenteiden vahvuus olivat merkittäviä tekijöitä yrityksessä, joka laati vastuullisuusraportin.

Kendin mukaan (2015, s. 54) ulkopuolisen varmennuksen kannalta tilintarkastusyhteisön tapaamiskertojen lukumäärällä näytti olevan merkitystä siihen, että yritys päätyi vastuullisuusraportin varmentamiseen tilintarkastajan toimesta. Harvat muuttujat tutkimuksessa selittivät päätöstä vapaaehtoiselle vastuullisuusraportin varmennukselle, mutta aktiivinen tilintarkastusyhteisöllä oli myönteinen yhteys vastuullisuusraportin ulkoiseen varmennukseen. Vastuullisuustiimin läsnäololla yrityksessä puolestaan oli yhteys siihen, että yritys valitsi varmentajaksi tilintarkastuksen ammattilaisen (Kend, 2015, s. 54). Aikaisempien tutkimusten mukaan vastuullisuusraportin ulkopuolinen varmennus tilintarkastajan ja erityisesti tilintarkastusyhteisön toimesta voi lisätä entisestään sidosryhmien luottamusta vastuullisuusraporttia kohtaan.

Yrityksen kestävä kehityksen toimijoilla on merkitystä myös ulkoisen varmennuksen laatuun. Petersin ja Romin (2015, s. 163) tutkimuksen mukaan ne yritykset Yhdysvalloissa, joilla oli enemmän asiantuntemusta, näyttävät suosivan laadukkaampia varmennuspalveluja. Toisaalta vastuullisuusjohtajat saattoivat kääntyä varmennuksessa myös konsulttien kannalle. Petersin ja Romin (2015, s. 163) tutkimuksessa havaittiin, että vastuullisuusjohtajat käyttivät tilintarkastajien sijaan ulkopuolisten konsulttien palveluita vastuullisuusraportin varmennuksessa. Jos taas yritys ei pärjää ympäristösuorituskyvyn mittareille, varmennus voi jäädä tekemättä. Peters ja Romi (2015, s. 163) saivatkin

tutkimuksessaan selville, että ne yritykset, jotka työllistävät vastuullisuusjohtajan, mutta joilla on huono ympäristösuorituskyky suhteessa muihin oman alan yrityksiin, raportoivat kestävän kehityksen tulokset mieluummin ilman varmennusta.

Ulkoisen vastuullisuusraportin varmennus vakuuttaa muiden sidosryhmien lisäksi myös lainanantajia ja lisäksi tekee lainan ottamisesta ulkoisen varmennuksen hankkivalle yritykselle halvempaa. Myös sillä on merkitystä sidosryhmille ja lainanantajille, tekeekö tarkastuksen tilintarkastaja ja mikä tilintarkastustoimisto tarkastuksen laatii. Martínez-Ferreron ja García-Sánchezin (2017, s. 223) tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia vastuullisuusraportin varmennuksen uskottavuutta ja pääomakustannusten määrää, kun vastuullisuusraportti on ulkopuolisen varmentama. Martínez-Ferrero ja García-Sánchez (2017, s. 223) havaitsivat suuremman pääomakustannusten alenemisen yrityksillä, jotka hankkivat ulkopuolisen varmennuksen vastuullisuusraportille. Lisäksi pääomakustannusten lasku oli suurempi, mikäli varmistuksen antoi laadukas tilintarkastusyhteisö.

Ulkoisen vastuullisuusraportin varmennus voi lisätä yrityksen mainetta myös ympäristöystävällisenä yrityksenä. Birkey ja muut (2016, s. 150) tutkivat listautumassa olevien yritysten pyrkimystä parantaa mielikuvaa ympäristömyönteisenä yrityksenä vastuullisuusraportin ulkoisella varmennuksella Yhdysvalloissa. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että vastuullisuusraportin ulkopuolinen varmennus paransi yrityksen ympäristömielikuvaa sidosryhmien näkökulmasta. Toisaalta tutkimuksessa ei havaittu olevan eroa sillä kenen toimesta ulkopuolinen varmennus vastuullisuusraportille on tehty. Sidosryhmänäkökulmasta tärkeintä oli, että vastuullisuusraportti oli ulkopuolisen tahon varmentama.

Ulkoisen varmennuksen positiivisesta yhteydestä vastuullisuusraportin uskottavuuteen löytyy useita tutkimuksia. Yksi näistä on Hodgen ja muiden (2009, s. 190) tutkimus, joka antoi näyttöä siitä, että varmennuksella on merkitystä raporttien käyttäjien käsityksiin vastuullisuusraporteissa olevan tiedon uskottavuudesta. Ulkopuolisen varmennuksen

lisäksi raporteille on mahdollista antaa varmuuslausunto, joka antaa raportille kohtuullisen varmuuden tai rajoitetun varmuuden. Tutkimus antoi näyttöä siitä, että raporttien käyttäjät olivat epävarmoja lausuntojen eroista, mikä vähensi luottamusta varmennusta kohtaan. (Hodge ja muut, 2009, s. 190.) Sen sijaan vastuullisuusraportin uskottavuutta voi lisätä varmennuksen antajan osaaminen. Hodge ja muut (2009, s. 190) saivat tutkimuksessaan selville, että erityisesti suurta varmuutta vaativien sitoumusten osalta, palveluntarjoajan osaamisella oli yhteys käyttäjien luottamukseen ja käsityksiin vastuullisuusraportista. Voidaan siis todeta aikaisempien tutkimusten valossa, että ulkoinen varmennus lisää vastuullisuusraportin uskottavuutta sidosryhmille, joten vastuullisuusraportin uskottavuus kasvaa ulkopuolisen varmennuksen myötä. Ulkopuolisen varmentajan osaamisella on kuitenkin merkitystä varmennuksen uskottavuuden kannalta.

3 Aikaisemmat tutkimukset ja hypoteesien asettaminen

Tässä luvussa on asetettu tutkimuksen hypoteesit. Tutkimuksen hypoteesit pohjautuvat vastuullisuusraportoinnista, vastuullisuusjohtajista sekä tilintarkastajien merkityksestä vastuullisuusraportoinnissa ja vastuullisuusraportoinnin varmennuksessa tehtyihin aikaisempiin tutkimuksiin, joita on läpikäyty hypoteesien asettelun yhteydessä. Lisäksi hypoteesien asettelussa on osittain hyödynnetty tutkimuksen esikuva-artikkelia ”The effect of chief sustainability officers on sustainability reporting—A management perspective”.

Vastuullisuusjohtajalla voi olla yrityksessä erilaisia rooleja. Yksi tärkeimmistä vastuullisuusjohtajan rooleista on viedä yritystä kohti kestävää liiketoimintaa. Toinen tärkeä vastuullisuusjohtajan rooli on viestiä sidosryhmien kanssa. Molempien tehtävien hoitamisessa vastuullisuusraportti on tärkeässä roolissa. Vastuullisuusraportin laatua voidaan mitata muun muassa julkaistun tiedon määrällä tai ulkoisella varmennuksella. Thunin ja Zülchin (2023, s. 2093) tutkimuksessa vastuullisuusraportointia tutkittiin vastuullisuusraporteilla julkaistun tiedon määrää. Tutkimuksessa laadun mittareita olivat vastuullisuusraportin ulkopuolinen varmennus sekä Global Reporting Initiative eli GRI:n käyttö viitekehyksenä. Kolmantena laadun varmistusmenetelmänä tutkimuksessa käytettiin yhdistelmäraportin julkaisua erillisen vastuullisuusraportin julkaisun sijaan. (Thun & Zülch, 2023, s. 2093.)

Thunin ja Zülchin (2023) tutkimus toteutettiin eurooppalaisella aineistoilla. Tutkimuksen otoksena käytettiin saksalaisia pörssiyrityksiä sekä niiden vastuullisuusraportteja vuosilta 2017–2020. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että vastuullisuusjohtajalla oli yhteys ulkoisen varmennuksen määrään raporteilla. Sen sijaan GRI-viitekehyksen käyttöön tai yhdistelmäraportin julkaisuun vastuullisuusjohtajilla ei ollut yhteyttä. Myös talousjohtajan toimiminen vastuullisuusjohtajana antoi tutkimuksessa saman suuntaisia tuloksia, eli julkaistun tiedon määrä ja laatu raporteilla paranivat ja ulkoisen varmennuksen määrä vastuullisuusraporteilla lisääntyi, kun taas toimitusjohtajalla ei ollut yhteyttä vastuullisuusraportilla julkaistuun tietoon tai ulkopuolisen varmennuksen

määrään. Thunin ja Zülchin (2023, s. 2093) tutkimus osoitti, että vastuullisuusjohtajan palkkaamisella on merkitystä yrityksen vastuullisuusraportoinnissa sekä ulkopuolisen varmennuksen hankkimisessa vastuullisuusraportille.

3.1 Vastuullisuusjohtaja ja tietojen määrä vastuullisuusraportilla

Yrityksien eri sidosryhmien vaatimukset liiketoiminnan yhteiskunnallisista, taloudellisista ja ympäristövaikutuksista ovat kasvaneet vuosi vuodelta. Sidosryhmien teorian mukaan on ratkaisevan tärkeää, että yritykset tukevat sidosryhmien sitoutumista ylläpitämällä legitimeettiä eli hyväksytyjen arvojen ja normien mukaista toimintaa (Adel ja muut, 2019, s. 304). Vastuullisuudesta tiedottaminen voidaan nähdä yhtenä tapana saavuttaa tavoite legitimeetistä (Adel ja muut, 2019, s. 304). Yritysten on siis tärkeää toimia vastuullisesti ja läpinäkyvästi säilyttääkseen sidosryhmien luottamuksen. Vastuullisuusraportointi on tärkeä väline sidosryhmäviestinnässä. Vastuullisuusjohtajan sekä kestävästä kehityksestä vastaavan johtajan tulisi kunnioittaa yhtiön sidosryhmien etuja sekä olla kiinnostunut sidosryhmien tavoitteista (Thun & Zülch, 2023, s. 2095). Yksi tapa täyttää sidosryhmien vaatimukset läpinäkyvästä ja sidosryhmät huomioon ottavasta viestinnästä on tuottaa vastuullisuusraportti, joka vastaa sidosryhmien odotuksiin.

Saavuttaakseen vastuullisen liiketoiminnan strategian, tavoitteet sekä kestävä tavan tehdä liiketoimintaa, yrityksen täytyy sitouttaa yrityksen johto ja työntekijät vastuullisuustyöhön. Gallego-Álvarez ja Pucheta-Martínez (2020, s. 81) näkevätkin yrityksen vastuullisuustiimin roolin tärkeänä kestävyys suorituskyvyn takaajana ja tämä puolestaan on tärkeää sidosryhmien tiedon tarpeen kannalta. Vastuullisuustiimin lisäksi myös vastuullisuusjohtajan rooli on ajaa kestävä kehityksen tavoitteita. Tällöin myös sidosryhmät voivat saada yritykseltä sitä tietoa, mitä he haluavat eli tietoa yrityksen todellisista yhteiskunnallisista vaikutuksista sekä kannattavuudesta. Etenkin isoissa yrityksissä vastuullisuuden parissa voi työskennellä kokonainen vastuullisuustiimi ja

parhaimmassa tapauksessa koko yrityksen johtoryhmä ajaa yrityksen kestäviä liiketoimintaratkaisuja.

Sijoittajat yhtenä tärkeänä yrityksen sidosryhmänä kaipaavat relevanttia tietoa yrityksen pitkän aikavälin tuotoista sekä toisaalta varautumisesta liiketoiminnan riskeihin. Myös sijoittajat käyttävät vastuullisuusraporttia informaation apuvälineenä ja toisaalta kaipaavat yritysvastuulliselta liiketoiminnalta kestävyttä sekä pitkäaikaista kannattavuutta. Vastuullisuustiimien ja yrityksen johdon rooli on myös sijoittajien kannalta tärkeä. Yrityksen johdon tulisi olla selvillä yrityksen sidosryhmien vaatimuksista ja yrityksessä tulisi olla vastuullisuustoimijoita, jotka huolehtivat, että yrityksen kestävyystoimien laatu ja määrä ovat sidosryhmien vaatimalla tasolla (Gallego-Álvarez & Pucheta-Martínez, 2020, s. 81). Vastuullisuusraportoinnin tulisi tarjota sidosryhmille riittävästi olennaista tietoa päätöksenteon tueksi. Tällainen raportointi vaatii yritykseltä toimijoita, jotka panostavat vastuullisuustoimiin ja -raportointiin. Vastuullisuustyö mahdollistaa yrityksen taloudellisen menestyksen pitkällä aikavälillä, mikä kiinnostaa yrityksen sidosryhmiä.

Vastuullisuustiimeistä, -raportoinnista, tuloksellisuudesta ja vastuullisuusjohtajista tehtyjen tutkimusten määrä on lisääntynyt viime vuosina (Thun & Zülch, 2023, s. 2095). Velten ja Stawinogan (2020, s. 335) tutkimuskatsaus käsittelee laajan joukon tutkimuksia, joissa on tutkittu vastuullisuusjohtajan tai vastuullisuustiimin vaikutuksia yrityksissä. Tutkimusaiheena vastuullisuusjohtajan merkitys yritysten todelliselle kestäväälle kehitykselle on tärkeä, koska sekä tutkimustulokset että erilaiset historiassa tapahtuneet skandaalit osoittavat, että edelleen epäselvyyksien mahdollisuus yritysten tekemisissä on olemassa. Toisaalta on mahdollisuus, että vastuullisuusraportointi jää yrityksissä vain symboliseksi eleeksi (Velte & Stawinoga, 2020, s. 335). Velten ja Stawinogan (2020, s. 335) mukaan tutkimuksissa on edelleen aukko siinä, miten vastuullisuusjohtajan yhteys näkyy tärkeissä vastuullisuuteen liittyvässä tiedottamisessa eli vastuullisuusraportoinnissa ja vastuullisuusraportin ulkopuolisessa varmennuksessa. Vastuullisuusraportti on tärkeä osa sidosryhmä tiedottamista yrityksen ESG-toimista ja

vain totuudenmukainen raportti on hyödyllinen työkalu sidosryhmille päätöksenteon apuna.

Yritykseen palkatulla vastuullisuusjohtajalla on tärkeä rooli yrityksessä sidosryhmäsuhteiden ylläpitäjänä ja henkilönä, joka kuuntelee sidosryhmien tarpeita. Sidoryhmien tiedon tarve täyttyy vastuullisuusraportilla, joka on laadittu heidän tarpeitaan kuunnellen. Lisäksi vastuullisuusraportit tarjoavat yritykselle käyttökelpoista tietoa, mitä yritys voi käyttää päätöksenteon tukena. Parhaimmillaan vastuullisuusraportti tukee koko johtamisjärjestelmää ja auttaa vastuullisuustyön integroimisessa yrityksen liiketoimintaan. Thun ja Zülch (2023, s. 2093) tutkivat vastuullisuusjohtajan yhteyttä vastuullisuusraporttien tiedon määrään ja laatuun. Tutkimuksen tulokset antoivat näyttöä siitä, että vastuullisuusjohtajat paransivat vastuullisuusraporteilla julkaistun tiedon määrää ja laatua (Thun & Zülch, 2023). Aikaisemmat tutkimukset antavat näyttöä siitä, että yritys todennäköisemmin julkaisee vastuullisuusraportillaan sitä tietoa, mitä sidosryhmät kaipaavat sen ansiosta, että yritykseen on palkattu vastuullisuusjohtaja. Ensimmäinen hypoteesi asetetaan tämän tiedon pohjalta seuraavasti:

H₁: Vastuullisuusjohtajan olemassaololla yrityksessä on positiivinen yhteys vastuullisuusraportilla julkaistujen tietojen määrään.

3.2 Vastuullisuusjohtajan roolin yhteys vastuullisuusraportointiin

Vastuullisuusjohtaja voi jäädä yrityksessä sivurooliin vain antamaan ideoita muille osastoille ilman, että itse pystyy vaikuttamaan vastuullisempien liiketoimintatapojen käyttöön ottamiseen. Risin ja Wickertin (2017, s. 630) tutkimuksessa onkin tehty havaintoja vastuullisuusjohtajan roolin marginalisoitumisesta ja sen yhteydestä yrityksen kestävyystyöhön. Vastuullisuusjohtajan pieni rooli vastuullisuustyössä voi johtaa kestävyystyön heikompaan laatuun. Mikäli vastuullisuusjohtajan rooli on vain siirtää riittävässä määrin kestävyystietoa muiden organisaatiossa työskentelevien kuten

taloushallinnon tai HR-osastojen käyttöön, jotka taas itsenäisesti päättävät omien osastojen toimintaperiaatteista, voi vastuullisuusjohtajan rooli ja samalla vaikuttamismahdollisuudet jäädä organisaatiossa pieneksi (Risi & Wickert, 2017, s. 630). Jos kestävyystyö yrityksessä epäonnistuu, on mahdollista, että se johtaa myös vastuullisuusraportin heikompaan laatuun. Vastuullisuusraportin heikko laatu voi puolestaan johtaa siihen, että sidosryhmien saama informaatio raportilta on heikompaa ja raportointi ei ole läpinäkyvää.

Myös Henry ja muut havaitsivat Risin ja Wickertin tapaan, että vastuullisuusjohtajan roolilla on merkitystä vastuullisuuden toteutumiseen yrityksessä. Henry ja muut (2019, s. 173) valitsivat tutkimuskohteekseen kestävän suorituskyvyn kokonaisuuden eli he tutkivat vastuullisuusjohtajan merkitystä sosiaalisen, ympäristö- ja taloudellisen suorituskyvyn saavuttamisessa kaikilla kolmella osa-alueella. Vastuullisuusjohtajan positiivista yhteydestä kestävyuden kokonaisuuteen ei voitu kaikilta osin todeta tutkimuksessa (Henry ja muut, 2019, s. 173). Tutkimus osoitti, että pelkästään vastuullisuusjohtajan titteli ei vielä riitä kestävän suorituskyvyn toteutumiseen (Henry ja muut, 2019, s. 173). Yksi syy siihen, että vastuullisuusjohtaja ei välttämättä pysty vaikuttamaan yrityksen toimintaan riittävällä tasolla voikin olla se, että vastuullisuusjohtajan rooli yrityksessä jää johtajanimikkeestä huolimatta pieneksi eikä yritys välttämättä ole sisäistänyt kestävyystyön roolia ja mahdollisuuksia tuoda yritykselle pitkän aikavälin menestystä.

Yksittäisen vastuullisuustyöntekijän sijaan yritys voikin palkata kokonaisen tiimin edistämään liiketoiminnan vastuullisuutta ja kasvattaa näin vastuullisuusjohtajien ja -työntekijöiden roolia yrityksessä. Velten ja Stawinogan (2020, s. 333) tutkimuksessa tutkittiin vastuullisuustiimin yhteyttä vastuullisuusraportointiin, vastuullisuusraportoinnin ulkoiseen varmennukseen ja kestävän kehityksen suorituskykyyn. Aikaisemmissa tutkimuksissa vastuullisuusraportointia, vastuullisuusraportoinnin ulkoista varmennusta ja kestävän suorituskyvyn tarkastelua on tehty lähinnä siitä näkökulmasta, onko yritysjohdolla, kuten toimitusjohtajalla,

talousjohtajalla tai vastuullisuusjohtajalla yhteyttä vastuullisuusraportointiin tai vastuullisuusraportin varmennukseen. Velte ja Stawinoga (2020, s. 333) halusivat paikata tutkimusaukkoa tutkimalla kokonaisen vastuullisuustiimin läsnäolon yhteyttä vastuullisuusraportointiin. Mikäli vastuullisuusjohtajan ja kestävyysajattelun roolia yrityksessä kasvatetaan, näkyy tämä yrityksen vastuullisuusraportilla sekä kestävyteen liittyvissä liiketoiminnoissa. Velten ja Stawinogan (2020, s. 333) tutkimustulokset osoittavat, että vastuullisuustiimin olemassaololla on positiivinen yhteys vastuullisuusraportointiin ja kestävyys suorituskykyyn. Velte ja Stawinoga (2020, s. 333) toteavatkin, että tutkimustulos viittaa siihen, että yritysten yhteiskuntavastuuta ajavan tiimiin olemassaolo ei ole symbolinen toimi, vaan sen sijaan se vaikuttaa olennaisesti yritysten yhteiskuntavastuuta koskevaan toimintaan.

Ollakseen todella vastuullinen, yrityksen on paitsi kyettävä integroimaan vastuullisuus osaksi yritystoimintaa, mutta myös kyettävä löytämään tasapaino eri vastuullisuustekijöiden välillä. Vastuullisuutta voi ajatella kolmijalkaisena jakkarana, jonka jokaisen jalan täytyy olla yhtä pitkä, että tuoli pysyy tasapainossa. Myös vastuullisuustekijöiden täytyy olla tasapainossa, että yritys todellisuudessa toimii kestäväällä tavalla. Myös Henryn ja muiden (2019, s. 173) tutkimus lähtee liikkeelle ajatuksesta, että kestävä kehitys yritystasolla edellyttää kaikkien kolmen osa-alueen eli sosiaalisten, ympäristöllisten ja taloudellisten tekijöiden hyvää suorituskykyä. Tutkimuksessa tarkasteltiin organisaation johtoryhmän ja toisaalta vastuullisuusjohtajan roolia kestävästä yritystoiminnan rakentamisesta sekä kaikkien kolmen osa-alueen suorituskyvyn saavuttamisesta. Tutkimustulokset hieman yllättäen osoittivat, että vastuullisuusjohtaja ei lisännyt suorituskykyä, mutta sen sijaan monipuolinen johtoryhmä, jossa muun muassa vastuullisuusjohtaja oli mukana, näyttäisi tutkimustuloksien perusteella lisäävän suorituskykyä.

Henryn ja muiden tutkimustuloksissa on nähtävissä ristiriitaa vastuullisuusjohtajan roolissa suorituskyvyn lisääjänä, mutta tämä voi johtua vastuullisuusjohtajan vaikuttamismahdollisuuksista eri rooleissa yrityksen sisällä. Tutkimuksen mukaan

vastuullisuusjohtaja kuitenkin parantaa yrityksen ympäristösuorituskykyä ainakin siinä tapauksessa, että vastuullisuusjohtaja on sellaisessa roolissa, että on todellisuudessa päättämässä johtoryhmässä kestävyteen liittyvistä seikoista.

Mitä suurempi rooli vastuullisuusjohtajalla on yrityksessä, sen suurempi painoarvo vastuullisuusjohtajan ajamalla asioilla on yrityksen liiketoiminnassa. Adel ja muut (2019, s. 301) tutkivat S&P Europe 350 -yrityksiä ja niiden hallintojärjestelmän rakennetta sekä muiden yritys kohtaisten ominaisuuksien yhteyttä vastuullisuusraportin laatuun. Tulokset paljastivat, että omistajajohtajalla, vastuullisuustiimillä ja yrityksen koolla oli positiivinen yhteys vastuullisuusraportoinnin laatuun. Mikäli yrityksellä ei ole kestävyteen liittyvää strategiaa ja liiketoimintoihin integroitua kestävä kehityksen mallia, yksittäiset yritykset viedä liiketoimintaa kestävä tasolle eivät toteudu. Adelen ja muiden (2019) tutkimus tukee tätä teoriaa. Tutkimuksessa testattiin yhteiskuntavastuun alaluokkia, joita olivat yhteisön osallistuminen, työntekijät, ympäristö, sosiaalisten tuotteiden ja palveluiden laatu, toimitusketjun kestävyys ja liiketoiminnan etiikka. Vastuullisuustiimin läsnäolo yrityksen sisällä oli ainoa tekijä, joka osoitti vahvaa positiivista yhteyttä jokaiseen vastuullisuuden alaluokkaan ja vastuullisuuden indeksiin (Adel ja muut 2019, s. 301).

Vastuullisuusjohtajan roolin kehittymisestä yrityksessä voidaan erottaa erilaisia vaiheita. Roolin kehittyminen on tärkeää yrityksen kestävä liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamisen sekä vastuullisuusraportin että sidosryhmäyhteistyön kannalta. Millerin ja Serafeimin (2014, s. 3) haastattelututkimuksessa on löydetty vastuullisuusjohtajan roolista yrityksessä kolme toisiaan seuraavaa vaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa vastuullisuusjohtajan rooli ja päätäntävalta ei ole kovin iso ja tavoitteena yrityksellä on kestävyysasioissa lainsäädännön vaatima taso (Miller & Serafeim, 2014, s. 3). Kun vastuullisuusjohtajan asema yrityksessä vakiintuu ja asema vahvistuu johtoryhmä työskentelyn kautta, on yrityksen mahdollista syventää kestävyysosaamistaan. Ensimmäisen vaiheen lopussa pohjatyö vastuullisuustoimissa on tehty, kuten esimerkiksi kestävyysasioihin liittyvää selvitystyötä yrityksen päästöihin ja jätteisiin liittyen.

Ensimmäiset raportit ja laskelmat kestävän kehitykseen liittyvistä seikoista ovat selvitetty ja valmisteltu. Ensimmäinen vastuullisuusjohtajan roolin vaihe mahdollistaa, että yritys voi syventää kestävän kehityksen toimia liiketoimintatasolla.

Toisessa vaiheessa vastuullisuusjohtajan rooli kasvaa, yhteistyö sidosryhmien kanssa tiivistyy ja yritys siirtyy suorituskyvyn vaiheeseen kestävyystoimissaan (Miller & Serafeim, 2014, s. 3). Kun kestävä kehitys on yrityksessä jo osa liiketoimintastrategiaa ja -tavoitteita, yritys mahdollisesti jo myy tuotteita ja palveluita, jotka itsessään toteuttavat kestävä kehitystä ja kiertotaloutta. Kolmannessa vaiheessa vastuullisuusjohtajan oma rooli yrityksen kestävän kehityksen päivittäisissä liiketoimintavalinnoissa pienenee ja vastuullisuusjohtaja siirtää vastuuta kullekin osastolle ja toiminnolle, jotka toteuttavat itsenäisesti yrityksen vastuullisuusstrategiaa (Miller & Serafeim, 2014, s. 3). Kun yritys on onnistunut integroimaan vastuullisuuden osaksi liiketoimintaa, vastuullisuusjohtajan rooli on johtaa suuria kestävyyslinjoja yhteistyössä esimerkiksi talousjohtajan ja toimitusjohtajan kanssa. Kolmannessa vaiheessa yritykset pyrkivät kestävyystoimien avulla luomaan pitkän aikavälin kannattavuutta (Miller & Serafeim, 2014, s. 4). Kun vastuullisuus on jo siirretty osaksi päivittäistä liiketoimintaa ja yrityksen strategiaa, tämä näkyy myös vastuullisuusraportoinnin laadussa, joka toimii yhtenä tiedonantoväylänä yrityksen ja sidosryhmien välillä yrityksen kestävyystoimista.

Pystyäkseen vastaamaan sidosryhmien tarpeisiin, sidosryhmien laatuvaatimukset täyttävällä vastuullisuusraportilla, yritysten pitäisi siis viedä yhteiskuntavastuu yrityksen strategiatasolle asti. Yksi tapa toteuttaa strategista yhteiskuntavastuuta ja vastata sidosryhmäpaineeseen on valita vastuullisuusjohtaja yrityksen johtoryhmään (Wiengarten ja muut, 2017, s. 477). Mikäli vastuullisuusjohtajan rooli on olla vain ulkokehällä, ilman todellista päätösvaltaa, jää vastuullisuusjohtajan rooli yrityksessä tasolle, jossa yrityksessä suoritetaan kestävyysasioissa vain se, mitä on pakko tehdä.

Aikaisemmissa tutkimuksissa on siis pystytty osoittamaan, että vastuullisuusjohtajan roolilla yrityksessä on merkitystä. Mikäli vastuullisuusjohtajan osaaminen ja

päätävältä yrityksessä tukee vastuullisten liiketoimien edistämistä, yritys pystyy saavuttamaan kestävä liiketoiminnan periaatteet. Mikäli taas vastuullisuusjohtajan rooli jää pieneksi, eikä todellista päätävältä ja vaikutusmahdollisuuksia ole, vastuullisuusjohtaja ei pääse viemään yritystä kohti kestävämpää toimintaa, millä on yhteys myös vastuullisuusraportin laatuun. Tämän tiedon valossa toinen hypoteesi asetetaan seuraavasti:

H₂: Vastuullisuusjohtajan läsnäololla yrityksen johtoryhmässä on positiivinen yhteys vastuullisuusraportilla julkaistujen tietojen määrään.

3.3 Vastuullisuusjohtaja ja ulkoinen varmennus

Vastuullisuusjohtajan rooli yrityksessä on kehittää yrityksen strategiaan pohjautuvaa vastuullisuustyötä sekä parantaa vastuullisuusraportin laatua. Vastuullisuusraportti taas palvelee työkaluna yrityksen vastuullisuustyössä ja välineenä sidosryhmäviestinnässä. Mitä uskottavampi raportti on sidosryhmien näkökulmasta, sitä tehokkaampi vaikutus vastuullisuusraportilla on yrityksen kannalta. Yksi tapa mitata vastuullisuusraportin laatua, on tutkia, onko raportille tehty ulkoinen varmennus. Peters ja Romi (2015, s. 163) havaitsivat tutkimuksessaan, että mikäli yrityksessä oli ympäristöasioiden parissa työskentelevä vastuullisuustiimi ja vastuullisuusjohtaja, joka työskentelee vastuullisuustiimissä, vastuullisuusraportin varmennus oli todennäköisempää. Lisäksi asiantunteva vastuullisuustiimi suosi ammattimaisia ja laadukkaita varmennuspalveluja (Peters & Romi, 2015, s. 163). Toisaalta, mikäli kestävyysseikkojen parissa työskentelevien henkilöiden rooli oli lähinnä lisätä sosiaalisesti hyväksyttävää käytöstä, ei niinkään todellisuudessa parantaa vastuullisuusraportin laatua, tämä vähensi ulkoisen varmennuksen todennäköisyyttä (Peters & Romi, 2015, s. 163).

Vastuullisuusraportin laatuun ja varmennukseen vaikuttaa yrityksen suhtautuminen kestävään liiketoimintaan. Petersin ja muiden (2019, s. 163) tutkimuksessa tutkittiin kestävyteen myönteisesti suhtautuvien yritysten johtoryhmän yhteyttä

vastuullisuusraportin vapaaehtoiseen varmennukseen ympäristötekijöiden näkökulmasta. Tutkimuksessa kestävyteen myönteisesti suhtautuvia yrityksiä olivat sellaiset yritykset, joiden johtoryhmässä oli esimerkiksi vastuullisuusjohtaja (Peters ja muut, 2019, s. 163). Lisäksi tutkimuksella pyrittiin selvittämään, kuka oli varmennuksen tehnyt taho eli oliko kyse ulkoisesta vai sisäisestä varmennuksesta ja oliko ulkoisen varmennuksen tehnyt ammattilainen (Peters ja muut, 2019, s. 163). Vastuullisuusjohtajan taustalla ja osaamisella on yhteys vastuullisuusraportin ulkoiseen varmennukseen. Tämä johtuu siitä, että osaava vastuullisuusjohtaja auttaa yritystä luomaan hyvän vastuullisuusraportin, jonka uskottavuutta ulkopuolinen varmennus lisää. Petersin ja muiden (2019, s. 163) tutkimuksessa havaittiinkin, että vastuullisuusjohtaja johtoryhmässä lisäsi vastuullisuusraportin varmennuksen todennäköisyyttä ja varmennuksen todennäköisyys kasvoi, mikäli vastuullisuusjohtajalla oli todellista kestävyysasiantuntemusta.

Tutkimuksilla on pystytty osoittamaan, että ulkopuolinen varmennus vastuullisuusraportilla lisää vastuullisuusraportin uskottavuutta sidosryhmien silmissä. Vastuullisuusjohtajan rooli on muun muassa pitää huolta sidosryhmistä ja sidosryhmien luottamuksesta yrityksen toimintaa ja vastuullisuusraportin uskottavuutta kohtaan. Aikaisempaan tutkimusnäyttöön perustuen kolmas tutkimushypoteesi muotoillaan seuraavasti:

H₃: Vastuullisuusjohtajan läsnäololla johtoryhmässä on positiivinen yhteys ulkoisen varmennuksen määrään.

3.4 Tilintarkastusyhteisön yhteys vastuullisuusraportin laatuun

Vastuullisuustiimin ja johtoryhmän kokoonpanon lisäksi, myös tilintarkastajilla on merkitystä vastuullisuusraportin ja varmennuksen laatuun. Al-Shaer ja Zaman (2018, s. 973) havaitsivat, että tilintarkastusyhteisöt asiantuntemuksensa, riippumattomuutensa sekä valvonnan avulla lisäsivät vastuullisuusraportin uskottavuutta ja auttoivat

parantamaan vastuullisuusraportin laatua. Lisäksi varmennuspalvelujen jatkuvan kehittymisen myötä, tilintarkastajia ja tilintarkastusyhteisöjä kohtaan näyttäisi olevan yhä enemmän odotuksia ei taloudellisten tietojen raportoinnin valvontaan ja varmistamiseen (Al-Shaer & Zaman, 2018, s. 976). Asiantunteva, huolellisesti laadittu sekä riippumaton ulkopuolinen varmennus auttaakin yrityksiä kehittämään vastuullisuusraportointiaan ulkopuolisen tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön osaamisen ansiosta.

Myös muissa tutkimuksissa on havaittu, että tilintarkastusyhteisöt näyttäisivät tutkimusten valossa parantavan vastuullisuusraporttien laatua. Martinez-Ferrero ja García-Sánchez (2018, s. 971) tutkivat varmuuslausumissa käytettyjen negatiivisten lausumien määrää varmuustason mittarina. Tutkimuksessa saatiin selville, että neljä suurinta tilintarkastusyhteisöä havaitsivat todennäköisemmin olennaisia virheitä ja puutteita vastuullisuusraporteilla. Neljän suurimman tilintarkastusyhteisön vahvuutena on suurempi kokemus, enemmän varmennuksessa tarvittavia taitoja ja parempi koulutus, mikä lisäsi varmennuksen tarkkuutta (Martinez-Ferrero & García-Sánchez, 2018, s. 971). Varmentajan osaamisen kasvaessa myös vastuullisuusraporttien laatu paranee, kun varmentajat kiinnittävät entistä enemmän huomioita julkaistujen tietojen määrään ja laatuun. Varmennuksen laadun kasvaessa, myös vastuullisuusraportin laatu kasvaa, samoin sidosryhmien luottamuksen taso vastuullisuusraporttiin paranee.

Neljän suurimman tilintarkastusyhteisön käyttäminen ulkopuolisena varmentajana on myös muissa tutkimuksissa antanut näyttöä vastuullisuusraportin laadun parantumisesta. Al-Qudah ja Houcine (2024, s. 392) tutkivat vastuullisuusraportoinnin ja ulkoisen varmennuksen käyttöä Persianlahden yhteistyöneuvoston maissa. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että neljän suuren tilintarkastusyhteisön käyttämisellä ulkopuolisena varmentajana yhdessä yritykseen koon, kannattavuuden ja valtion omisteisuuden kanssa oli merkittävä yhteys vastuullisuusraportin laatuun sekä yrityksen taloudelliseen suorituskykyyn (Al-Qudah & Houcine, 2024, s. 392).

Aikaisempien tutkimuksien valossa tilintarkastajan valinnalla on yhteys paitsi vastuullisuusraportin varmennuksen laatuun, myös tilintarkastajan ja tilintarkastusyhteisön osaamisen kautta vastuullisuusraportin laatuun. Tilintarkastusyhteisön ammattitaito voi siis tutkimuksen mukaan mahdollistaa lisääntyvän julkaistun tiedon määrän vastuullisuusraportilla. Näiden tietojen pohjalta neljäs hypoteesi asetetaan seuraavasti:

H₄: Tilintarkastusyhteisöllä vastuullisuusraportin varmentajana on positiivinen yhteys vastuullisuusraportilla julkaistujen tietojen määrään.

4 Tutkimuksen aineisto ja tutkimusmenetelmät

Tässä luvussa käsitellään tutkimuksen aineistoa ja tutkimusmenetelmiä. Tutkielman tavoite on selvittää vastuullisuusjohtajien yhteyttä vastuullisuusraportointiin suomalaisissa pörssiyhtiöissä. Vastuullisuusjohtajien yhteyttä vastuullisuusraportointiin tutkitaan myös siitä näkökulmasta, onko vastuullisuusjohtajan suuremmalla roolilla eli vastuullisuusjohtajan läsnäololla yrityksen johtoryhmässä yhteyttä vastuullisuusraportointiin. Lisäksi tutkimuksella pyritään selvittämään, onko vastuullisuusjohtajan läsnäololla johtoryhmässä yhteyttä ulkoisen varmennuksen määrään ja onko tilintarkastusyhteisöllä vastuullisuusraportin varmentajana yhteyttä julkaistun tiedon määrään vastuullisuusraportilla. Tutkielman empiirinen osuus perustuu osittain kandidaatintutkielmassa käytettyyn esikuva-artikkeliin ”The effect of chief sustainability officers on sustainability reporting—A management perspective”.

Kuten aikaisemmin tämän tutkielman teoriaosuudessa onkin jo todettu, vastuullisuusraportin laatua voidaan mitata muun muassa vastuullisuusraportilla julkaistun tiedon määränä ja vastuullisuusraportin ulkoisella varmennuksella. Thunin ja Zülchin (2023, s. 2093) tutkimuksessa vastuullisuusraportointia tutkittiin vastuullisuusraporteilla julkaistun tiedon määränä. Laadun mittareita tutkimuksessa olivat ulkopuolisen varmennuksen käyttö sekä Global Reporting Initiative eli GRI:n käyttö viitekehyksenä. Kolmas laadun varmistusmenetelmä tutkimuksessa oli yhdistelmäraportin julkaisu erillisen vastuullisuusraportin sijaan. (Thun & Zülch, 2023, s. 2093.). Tässä tutkimuksessa vastuullisuusraportin laadun mittarina on käytetty vastuullisuusraportilla julkaistun tiedon määrää ja vastuullisuusraportin ulkopuolista varmennusta.

4.1 Tutkimuksen aineisto

Tutkimuksen kohderyhmä ovat Helsingin pörssin päälisellä 31.12.2023 olevat yritykset. Pörssiyritykset ovat valikoituneet tutkimuksen kohteeksi tiedon saatavuuden takia.

Esimerkiksi pörssiyritysten vuosi- ja vastuullisuusraportit sekä raportit hallinto- ja ohjausjärjestelmistä ovat saatavilla kunkin yhtiön verkkosivuilta. Listaamattomista yhtiöistä ei löydy yhtä paljon tietoa.

Tutkimuksen aineisto ei kuitenkaan kata kaikkia Helsingin pörssin päälistalla olevia yrityksiä. Pucheta-Martínezin ja Gallego-Álvarezin (2019, s. 616) mukaan rahoitusyritysten kirjanpidon periaatteet ovat erilaiset verrattuna muihin toimialoihin, ja kirjanpidon raportit eivät ole vertailukelpoisia muiden toimialojen raportteihin verrattuna, joten nämä yhtiöt tulee jättää pois tutkimusaineistosta. Lisäksi Thun ja Zülch (2023, s. 2098) ovat poistaneet tutkimusaineistostaan kiinteistöyhtiöt niiden poikkeavien rahoituksen ja kirjanpidon menetelmien takia. Tästä syystä myös tämän tutkielman aineistosta on poistettu ne yritykset, jotka ovat kiinteistö-, rahoitus-, pankki- sekä vakuutusalailla. Lisäksi aineistosta on poistettu Helsingin pörssin päälistalla olevat yritykset, joiden kotipaikka on Ruotsi tai Viro. Aineistosta poistettujen yritysten määrä on yhteensä 25 ja lopullinen aineisto kattaa 108 yritystä.

Tutkimuksen aikajakso on valittu sen mukaan, että tuolloin on ollut voimassa EU:n direktiivi 2014/95/EU muusta kuin taloudellisesta raportoinnista (NFRD) ja tällöin aikajaksolla 2017–2023 pörssiyritykset ovat käyttäneet yhtenäistä raporttien sääntelykehystä. Osa aineistossa olevista yrityksistä on listattu Helsingin pörssin päälistalle vasta vuoden 2017 jälkeen. Nämä yritykset ovat mukana aineistossa, mutta vasta niiden vuosien osalta, jolloin yritykset ovat kuuluneet päälistalle ennen vuotta 2023. Lisäksi tutkimusaineisto rajautuu niihin vuosiin, jolta yritys on julkaissut vastuullisuusraportin.

Vuodelta 2023 ei ole vielä saatavilla ESG-pisteytystä kaikkien yritysten osalta Bloombergin tietokannasta. Tutkimusta tehdessä on manuaalisesti tarkistettu, onko yritys julkaissut vastuullisuusraportin vuonna 2023. Mikäli vastuullisuusraportti on julkaistu, vuoden 2023 ESG-pisteinä on käytetty yrityksen 2021–2022 ESG-pisteiden

keskiarvoa. Näin havaintojoukosta ei ole tarvinnut rajata vuotta 2023 pois. Lopullinen tutkimuksen havaintoaineisto on 568 havaintoa.

Ääriarvot tai poikkeavat havainnot ovat käsitelty winsoroimalla, eli neljä suurinta ja pienintä arvoa ovat muutettu seuraavaksi pienempään tai suurimpaan arvoon. Esimerkiksi tunnusluku ROA:n neljä suurinta arvoa on muutettu aineiston viidenneksi suurimmaksi arvoksi. Tällä tavoin on käyty läpi ROA, Leverage, TobinsQ sekä Free Float. Tähtisen ja muiden (2020, s. 102) mukaan poikkeavat arvot voivat vääristää tutkimustulosta.

4.2 Tutkimuksen menetelmä ja muuttujat

Empiirinen osuus toteutetaan kvantitatiivisesti regressioanalyysiä hyödyntäen. Regressioanalyysi sopii tutkimusmenetelmäksi tutkimuksessa, jossa pyritään löytämään mahdollisimman hyvä selittävien muuttujien yhdistelmä selittämään yhtä selitettävää muuttujaa (Heikkilä, 2014, s. 222). Tässä tutkimuksessa pyritään selvittämään vastuullisuusraportilla julkaistujen tietojen määrää ja vastuullisuusraportin ulkoista varmennusta (selitettävät muuttujat) eri muuttujien avulla. Tutkimuksen selittäviä muuttujia ovat vastuullisuusjohtaja, vastuullisuusjohtaja johtoryhmässä sekä jokin kansainvälisistä tilintarkastusyhteisöistä (Big4) vastuullisuusraportin varmentajana.

Regressioanalyysin käytölle tutkimusmenetelmänä on tiettyjä edellytyksiä. Muuttujien tulee olla välimatka- tai suhdeasteikollisia tai vaihtoehtoisesti kategorisia eli tutkimus toteutetaan dummy-muuttujilla. Selittävät muuttujat voivat puolestaan olla satunnaismuuttujia tai vaihtoehtoisesti kiinteitä muuttujia. (Tähtinen, 2020, s. 195). Jäännösarvojen eli residuaalien tulisi regressioanalyysia tutkimusmenetelmänä käytettäessä jakautua normaalijakauman tapaan ja jäännösarvon tulisi jäädä pieneksi (Tähtinen, 2020, s. 202). Tämän tutkielman selitettävä muuttuja Sustainability Report Disclosure (SRD) eli vastuullisuusraportilla julkaistujen tietojen määrä jakautuu normaalijakauman tapaan vuositason histogrammin avulla testattaessa. Toinen

selitettävä muuttuja Sustainability Report Assurance (SRA) eli vastuullisuusraportin varmennus on puolestaan dummy-muuttuja.

Heikkilän (2014, s. 222) mukaan regressiomallin ja muuttujien valinta on voitu tehdä jo teoreettisessa viitekehyksessä, joten itse tutkimuksen tehtäväksi jää mallin arvojen ja hyvyyden selvittäminen. Tässä tutkimuksessa on aikaisemmin kuvatun mukaisesti käytetty soveltaen esikuva-artikkelin regressiomalleja sekä hyödynnetty esikuva-artikkeliä tutkimuksen muuttujien valinnassa. Siksi luvussa neljä keskitytään mallin arvojen ja hyvyyden selvittämiseen.

4.2.1 Selitettävät muuttujat

Vastuullisuusraporteilla julkaistujen tietojen määrä mitataan Bloombergin tietokannasta saatavalla ESG-pisteytyksellä. Thun ja Zülch (2023, s. 2098) ovat käyttäneet tutkimuksen aineistona LSEG-tietokannassa olevaa ESG-pisteytystä, joka perustuu vain yrityksen itsensä julkaisemaan tietoon yrityksen vastuullisuudesta. Ottenstein ja muut (2022, s. 62) ovat myös rajanneet tutkimusaineistostaan pois LSEG-tietokannan ESG-pisteytyksen, jonka pisteytykseen vaikuttaa myös muu yrityksestä julkaistu vastuullisuusmateriaali, kuten yrityksen vastuullisuuteen liittyvät uutiset ja niistä kerätty pisteytys. Tämän tutkimuksen aineistoon on valittu Bloombergin tietokannasta saatava ESG-pisteytys, joka perustuu myös vain yrityksen itsensä julkaisemaan tietoon yrityksen vastuullisuudesta (Bloomberg, 2023). Bloombergin tietokantaa on tässä tutkimuksessa käytetty siksi, että suuremmalta joukolta suomalaisia pörssiyrityksiä on saatavissa ESG-pisteytys Bloombergin tietokannasta kuin LSEG-tietokannasta.

Bloombergin tietokannasta saatu ESG-pisteytys perustuu yrityksen ympäristöstä (Environment), sosiaalisesta (Social) ja hyvästä hallintovavasta (Governance) julkaiseman tiedon laajuuteen. Yritys voi saada pisteitä väliltä 0–100 sen mukaan kuinka paljon vastuullisuusraporteilla on julkaistu tietoa vastuullisuuden eri osa-alueista. Arvon nolla saavat ne yritykset, jotka eivät julkaise tietoa ollenkaan ja arvon sata ne yritykset, jotka

julkaisevat tietoa kaikista datapisteistä. Kaikki kolme vastuullisuuden pilaria ovat kokonaispisteissä yhtä painotettuja. (Bloomberg, 2023).

Vastuullisuusraportilla julkaistujen tietojen määrästä on muodostettu muuttuja SRD (Sustainability Report's Disclosure) mukaillen Thunin ja Zülchin (2023, s. 2098) tutkimusta. SRD-muuttuja on saatu laskelmalla kunkin yrityksen julkaisemien tietojen määrä eli kunkin yhtiön ESG-pisteytys Bloombergin tietokannasta ja jakamalla se maksimipisteillä eli arvolla 100 sekä kertomalla näin saatu arvo sadalla. Lopputuloksen SRD-muuttujan arvoksi saadaan prosenttiluku.

Ulkoisen varmennuksen vastuullisuusraporteilleen hankkimat yritykset on selvitetty manuaalisesti hyödyntämällä pörssiyhtiöiden vuosittain julkaisemia vastuullisuusraportteja ja LSEG Datastream -tietokantaa. Vastuullisuusraporteilta löytyy tietoa siitä, onko vastuullisuusraportti varmennettu ja kuka varmennuksen on tehnyt. LSEG Datastream -tietokannassa puolestaan on tieto siitä, onko vastuullisuusraportti varmennettu tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön toimesta. Se onko vastuullisuusraportin varmennuksen tehnyt tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, on manuaalisesti tarkastettu niiltä vastuullisuusraporteilta, jotka LSEG-tietokannan mukaan olivat ulkoisesti varmennettuja. Tietoa ulkoisesta varmennuksesta tarvitaan kolmannen hypoteesin testaukseen. Tutkimuksen tekemistä varten muodostetaan muuttuja SRA (Sustainability Report's Assurance). SRA-muuttuja saa arvon yksi mikäli vastuullisuusraportti on varmennettu tilintarkastajan toimesta. SRA-muuttuja saa arvon nolla, mikäli vastuullisuusraportilta ei ole löytynyt ulkopuolista varmennusta.

4.2.2 Selittävät muuttujat

Vastuullisuusjohtajien olemassaolo yrityksissä on selvitetty manuaalisesti vuosilta 2017–2023 käyttämällä hyödyksi pörssiyhtiöiden tiedotteita vastuullisuusjohtajien palkkaamisesta, yritysten julkaisemia vuosiraportteja ja muuta yrityksen julkaisemaa materiaalia. Vastuullisuusjohtajan olemassaoloa yrityksessä eli muuttujaa CSO

(Corporate Sustainability Officer) tarvitaan hypoteesin yksi testaamisessa ja vastuullisuusjohtajan läsnäoloa yrityksen johtoryhmässä tarvitaan puolestaan hypoteesien kaksi ja kolme testaamisessa. Se onko vastuullisuusjohtaja yrityksen johtoryhmässä eli muuttujaa CSOGLT (Corporate Sustainability Officer in Group Leadership Team) on selvitetty manuaalisesti pörssiyritysten julkaisemasta materiaalista kuten vuosiraporteilta ja raporteilta yrityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä vuosina 2017–2023. Raporteilta hallinto- ja ohjausjärjestelmistä on tutkittu manuaalisesti johtoryhmässä olevien henkilöiden ammattinimike ja työnkuva, jonka perusteella on saatu selville, onko yrityksen johtoryhmässä vastuullisuusjohtaja.

Aikaisemmissa tutkimuksissa Thun ja Zülch (2023, s. 2098) ovat manuaalisella tutkimuksella poimineet vastuullisuusjohtajista koostuvaan tutkimusaineistoon myös ne henkilöt, joiden työnkuva sisältää vastuullisuuden eri osa-alueita, vaikka ammattinimike ei ollutkaan vastuullisuusjohtaja. Tässä tutkimuksessa on aikaisempaa Thunin ja Zülchin (2023) tutkimusta mukailleen hyväksytty vastuullisuusjohtajaksi myös toisella nimikkeellä toimivat johtajat, kuten kestävä kehityksen johtaja. Lisäksi vastuullisuusjohtajiksi ovat katsottu myös sellaiset johtajat, joiden työnkuvaan vastuullisuuden ohessa kuuluvat esimerkiksi markkinointi, viestintä tai henkilöstö. Kun vastuullisuusjohtaja on yrityksen johtoryhmässä, saa kyseinen muuttuja arvon yksi. Arvon nolla muuttuja saa mikäli vastuullisuusjohtaja ei ole yrityksen johtoryhmässä.

Neljännän hypoteesin mittaamiseksi on muodostettu muuttuja SRABF (Sustainability Report's Assurance by Big Four Company) eli vastuullisuusraportin varmennus Big4 yhtiön toimesta. Tämän muuttujan avulla on tarkoitus mitata, onko kansainvälisen tilintarkastusyhteisön vastuullisuusraportin varmennuksella yhteys vastuullisuusraportilla julkaistun tiedon määrään eli vastuullisuusraportin laatuun. Vastuullisuusraportin varmentaja on etsitty manuaalisesti niiden yritysten vastuullisuusraporteilta, jotka ovat käyttäneet ulkopuolista varmennusta. Tieto siitä onko vastuullisuusraportti varmennettu, on löydetty LSEG-tietokannasta. Kansainvälisillä

tilintarkastusyhteisöillä (Big4) tässä tutkimuksessa tarkoitetaan PricewaterhouseCoopers, KPMG, Deloitte ja Ernst & Young yhtiöitä.

4.2.3 Kontrollimuuttujat

Tässä tutkimuksessa on hyödynnetty LSEG-tietokantaa vastuullisuustiimin olemassaolon selvittämiseksi yrityksessä. Vastuullisuustiimin olemassaolosta muodostetaan kontrollimuuttuja SustCom (Sustainability committee eli vastuullisuustiimi), koska vastuullisuustiimin olemassaololla yrityksessä voi olla yhteys vastuullisuusraportointiin (Thun & Zülch, 2023, s. 2099). Myös muut aikaisemmat tutkimukset osoittavat, että yrityksessä oleva vastuullisuustiimi voi lisätä vastuullisuudesta julkaistun tiedon määrää vastuullisuusraporteilla (Caputo ja muut, 2021, s. 3478; Helfaya & Moussa, 2017, s. 1070).

Aikaisempien tutkimusten mukaan vastuullisuusraportointiin voi olla yhteydessä myös muut tekijät. Clarkson ja muut (2008, s. 315) ovat havainneet, että vapaaehtoiseen tietojen julkaisuun liittyvässä kirjallisuudessa yhdeksi julkaisujen määrään yhteydessä olevaksi tekijäksi on mainittu yrityksen koko. Dienes ja muut (2016, s. 154) puolestaan näkevät yrityksen koon yhtenä tärkeimmistä tekijöistä, joka on yhteydessä vastuullisuusraportilla julkaistun tiedon määrään. Samoin Fuente ja muut (2017, s. 743) ovat tutkimuksessaan saaneet selville, että aikaisemmat tutkimukset tukevat ajatusta yrityksen koon ja vapaaehtoisen tietojen julkaisun välisestä positiivisesta yhteydestä. Yrityksen kokoa on siis käytetty useissa aikaisemmissa tutkimuksissa kontrollimuuttujina, jolla voi olla yhteys vastuullisuusraportin laatuun. Yksi näistä tutkimuksista on Helfayan ja Moussan (2017, s. 1068) tekemä tutkimus, jossa he ottivat kontrollimuuttujiksi muun muassa yrityksen koon, jota mitattiin luonnollisena logaritmina yrityksen kokonaispääomasta.

Lisäksi yrityksen kannattavuutta ja velkaantumisasastetta on käytetty useissa aikaisemmissa tutkimuksissa kontrollimuuttujina, joilla voi olla yhteys vastuullisuusraportin laatuun. Helfaya ja Moussa (2017, s. 1068) valitsivat

kokonaispääoman tuottoasteen (ROA) kontrollimuuttujaksi, joka mittaa yrityksen kannattavuutta sekä pitkäaikaisen velan suhteen kokonaispääomaan eli velkaantumisasasteen (Leverage) yhdeksi kontrollimuuttujista. Lisäksi Clarksonin ja muiden (2008, s. 314) mukaan aikaisemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että yrityksen kannattavuus sekä velkaantumisasaste ovat yhteydessä yrityksen halukkuuteen julkaista vapaaehtoisesti tietoa yrityksen toiminnasta. Fuentes ja muiden (2017, s. 743) mukaan tämä johtuu lainantajien kiinnostuksesta yritysten sosiaaliseen ja ympäristöön liittyvistä toimista.

Adel ja muut (2019, s. 309) ovat myös huomanneet aikaisempiin tutkimuksiin perustuen, että yrityksen kannattavuudella on yhteys yrityksen vastuullisuusraportointiin. Kannattavuuden muuttujaksi Adel ja muut (2019, s. 309) ovat valinneet aikaisempien tarkastelemiensa tutkimusten tapaan kokonaispääomantuottoasteen (ROA). Myös Fuente ja muut (2017, s. 743) ovat päätyneet käyttämään tuottojen suhdetta kokonaispääomaan (ROA) kontrollimuuttujana, joka mittaa tutkimuksessa yrityksen kannattavuutta. Fuente ja muut (2017, s. 743) ovat löytäneet aikaisemmista tutkimuksista ristiriitaa yrityksen kannattavuuden ja vapaaehtoisen tietojen julkaisun välillä, mutta toisaalta suurempi osa tutkimuksista tukee kannattavuuden ja vapaaehtoisen tietojen julkaisun välistä positiivista suhdetta.

Aikaisempien muiden tutkimusten sekä Thunin ja Zülchin (2023, s. 2099) tutkimusta mukailien myös tähän tutkimukseen otetaan mukaan kontrollimuuttujina yrityksen koko (FirmSize), yrityksen kannattavuus (ROA) sekä velkaantumisasaste (Leverage). Muita tähän tutkimukseen mukaan otettavia kontrollimuuttujia ovat *TobinsQ* sekä *Free float*. Aikaisempiin tutkimuksiin pohjautuen Dienes ja muut (2016, s. 172) eivät löytäneet merkkejä negatiivisesta yhteydestä vapaasti vaihdettavissa olevan osakekannan (Free float) ja vapaaehtoisen tietojen julkaisun välillä. Dienes ja muut (2016, s. 172) havaitsivat, että edeltävissä tutkimuksissa suhde oli joko positiivinen tai edeltävät tutkimukset eivät antaneet merkitsevästi viitteitä, että vapaasti vaihdettavalla osakekannalla olisi yhteyttä tietojen julkaisumäärään. Thun ja Zülch (2023, s. 2099) ovat omassa tutkimuksessaan

käyttäneet kontrollimuuttujina yritysten kasvumahdollisuuksien tunnistamiseen TobinsQ:ta sekä yrityksen omistajuuden muuttujana vaihdettavaa osakekantaa (Freefloat).

4.2.4 Regressiomallit ja muuttujayhteenveto

Hypoteesien testaukseen on luotu seuraavat mallit, joilla testataan selittävien muuttujien yhteyttä selittävään muuttujaan eli vastuullisuusraportilla julkaistuun tietoon ja vastuullisuusraportin ulkoiseen varmennukseen. Heikkilän mukaan (2014, s. 223) regressiomalleissa regressiokertoimella (β) ilmaistaan y:n keskimääräinen muutos x:n kasvaessa yhden yksikön verran. Vakio α puolestaan ilmaisee suoran ja y-akselin leikkauspisteen (Heikkilä, 2014, s. 223).

Ensimmäisellä hypoteesilla on tarkoitus selvittää, onko vastuullisuusjohtajan olemassaololla yrityksessä positiivinen yhteys vastuullisuusraportointiin. Ensimmäistä hypoteesia testataan regressiomallilla:

$$\begin{aligned} \text{SRD}_{it} = & \alpha_0 + \beta_1 \text{CSO}_{it} + \beta_2 \text{FirmSize}_{it} + \beta_3 \text{ROA}_{it} + \beta_4 \text{Leverage}_{it} \\ & + \beta_5 \text{TobinsQ}_{it} + \beta_6 \text{FreeFloat}_{it} + \beta_7 \text{SustCom}_{it} \\ & + \text{Industry dummies} + \text{Year dummies} + \varepsilon_{it} \end{aligned} \quad (1)$$

Toisella hypoteesilla puolestaan pyritään selvittämään, onko vastuullisuusjohtajan läsnäololla yrityksen johtoryhmässä positiivinen yhteys vastuullisuusraportointiin. Toista hypoteesia testataan regressiomallilla:

$$\begin{aligned} \text{SRD}_{it} = & \alpha_0 + \beta_1 \text{CSOGLT}_{it} + \beta_2 \text{FirmSize}_{it} + \beta_3 \text{ROA}_{it} + \beta_4 \text{Leverage}_{it} \\ & + \beta_5 \text{TobinsQ}_{it} + \beta_6 \text{FreeFloat}_{it} + \beta_7 \text{SustCom}_{it} \\ & + \text{Industry dummies} + \text{Year dummies} + \varepsilon_{it} \end{aligned} \quad (2)$$

Kolmannella hypoteesilla halutaan selvittää, onko vastuullisuusjohtajan läsnäololla johtoryhmässä positiivinen yhteys vastuullisuusraportin ulkoisen varmennukseen.

Kolmatta hypoteesia testataan regressiomallilla:

$$\begin{aligned} \text{SRA}_{it} = & \alpha_0 + \beta_1 \text{CSOGLT}_{it} + \beta_2 \text{FirmSize}_{it} + \beta_3 \text{ROA}_{it} + \beta_4 \text{Leverage}_{it} \\ & + \beta_5 \text{TobinsQ}_{it} + \beta_6 \text{FreeFloat}_{it} + \beta_7 \text{SustCom}_{it} \\ & + \text{Industry dummies} + \text{Year dummies} + \epsilon_{it} \end{aligned} \quad (3)$$

Neljännellä hypoteesilla taas pyritään selvittämään, onko kansainvälisellä tilintarkastusyhteisöllä varmentajana positiivista yhteyttä vastuullisuusraportointiin.

Neljättä hypoteesia testataan regressiomallilla:

$$\begin{aligned} \text{SRD}_{it} = & \alpha_0 + \beta_1 \text{SRABF}_{it} + \beta_2 \text{FirmSize}_{it} + \beta_3 \text{ROA}_{it} + \beta_4 \text{Leverage}_{it} \\ & + \beta_5 \text{TobinsQ}_{it} + \beta_6 \text{FreeFloat}_{it} + \beta_7 \text{SustCom}_{it} \\ & + \text{Year dummies} + \epsilon_{it} \end{aligned} \quad (4)$$

Regressiomalleissa i tarkoittaa yritystä ja t vuotta. Toimialan erityispiirteiden huomioimiseksi vastuullisuusraportoinnissa, on malliin lisätty SIC koodeihin perustuvia dummy-muuttujia (Taulukko 1.).

Taulukko 1. Aineiston yritykset toimialoittain ja SIC-koodeittain.

Koodi	Toimiala	Luokitus	Yrityksien määrä
SIC2	Rakentaminen	1500–1799	5
SIC3	Valmistus	2000–3999	55
SIC4	Liikenne, viestintä, sähkö-, kaasu- ja saniteettipalvelut	4000–4999	7
SIC5	Tukkukauppa	5000–5199	8
SIC6	Vähittäiskauppa	5200–5999	8
SIC7	Palvelut	7000–8999	25
		Yhteensä	108

Muuttuja saa arvon yksi, mikäli yritys kuuluu toimialaan ja muuttujan arvo on nolla, mikäli ei kuulu. Mukaan otettavat yritykset ovat jaettu seitsemään toimialaluokkaan taulukon yksi mukaisesti. Taulukosta yksi on nähtävissä, että mikään yhtiö ei kuulu SIC1-ryhmään. Puuttuvan koodin (SIC1) luokkaan kuuluvat kaksi yritystä ovat siirretty luokkaan SIC3 ja SIC7, luokassa SIC1 olevan vähäisen yritysmäärän takia. Kahden yrityksen siirrolla varmistetaan toimialaluokituksen toimivuus regressiomallissa. Toimialamuuttujan lisäksi regressiomalliin on lisätty vuosimuuttuja eri vuosien yhteyden huomioimiseksi vastuullisuusraportoinnissa. Myös vuosimuuttujat on dummy-muuttujia.

Taulukossa kaksi on yhteenveto tutkimuksessa käytetyistä selitettävistä, selittävästä sekä kontrollimuuttujista sekä niiden kuvauksista. Taulukosta löytyy myös kunkin muuttujan lähde.

Taulukko 2. Muuttujien yhteenveto, kuvaus ja lähde.

Muuttuja	Kuvaus	Lähde
Selitettävät muuttujat		
SRD	Vastuullisuusraportilla julkaistun tiedon määrä (Sustainability Report's Disclosure). Maksimiarvo 100 ESG datapistettä.	Bloomberg-tietokanta
SRA	Vastuullisuusraportin varmennus (Sustainability Report's Assurance). Tekomuuttuja saa arvon yksi mikäli vastuullisuusraportilta löytyy ulkopuolinen varmennus. Arvo on nolla mikäli vastuullisuusraporttia ei ole varmennettu.	LSEG-tietokanta sekä manuaalisesti kerätty tieto
Selittävät muuttujat		
CSO	Vastuullisuusjohtaja yrityksessä (Corporate Sustainability Officer). Tieto vastuullisuusjohtajan olemassaolosta yrityksessä on kerätty yritysten tiedotteilta sekä yrityksen julkaisemilta vuosiraporteilta.	Manuaalisesti kerätty tieto
CSOGLT	Vastuullisuusjohtaja yrityksen johtoryhmässä (Sustainability Officer in Group Leadership Team). Muuttuja saa arvon yksi mikäli vastuullisuusjohtaja on yrityksen johtoryhmässä. Arvo on nolla mikäli vastuullisuusjohtajaa ei ole.	Manuaalisesti kerätty tieto
SRABF	Kansainvälinen tilintarkastusyhteisö varmentajana (Sustainability Report's Assurance by Big Four Company) Mikäli vastuullisuusraportin on varmentanut joku neljästä suuresta tilintarkastusyhteisöstä, muuttuja saa arvon yksi. Mikäli varmentaja on ollut jokin muu yhteisö, muuttuja saa arvon nolla.	LSEG-tietokanta sekä manuaalisesti kerätty tieto
Kontrollimuuttujat		
FirmSize	Luonnollinen logaritmi yrityksen taseen loppusummasta.	Bloomberg-tietokanta.
RoA	Kokonaispääoman tuottoaste	Bloomberg-tietokanta.
Leverage	Velkaantumisaste - velan suhde kokonaispääomaan.	Bloomberg-tietokanta.
TobinsQ	Suhdeluku markkina-arvon (oma pääoma ja velat) ja kirjanpidonarvon (oma pääoma ja velat) välillä.	Bloomberg-tietokanta.
FreeFloat	Vapaana olevien osakkeiden määrä.	Bloomberg-tietokanta.
SustCom	Dummy-muuttuja, joka saa arvon yksi jos yrityksessä on vastuullisuustiimi ja arvon nolla mikäli ei ole.	LSEG-tietokanta

Muuttujien lähde vaihtelee hieman sen mukaan, mistä lähteestä tietoa on ollut saatavilla. Esimerkiksi vastuullisuustiimin olemassaolo suomalaisissa pörssiyrityksissä löytyy parhaiten LSEG-tietokannasta. Vastaava tieto on myös Bloomberg-tietokannasta, mutta Bloombergin tietokannasta tieto löytyy vain muutamista yhtiöistä.

5 Tutkimuksen tulokset

Tässä luvussa esitellään tutkimuksen tulokset. Luvussa 5.1 ovat kuvaavat tilastot ja luvussa 5.2 korrelaatiomatriisi. Tulokset analyysistä esitetään omissa viidennen luvun alaluvuissa kunkin hypoteesin osalta kuvaavien tilastojen ja korrelaatiomatriisin jälkeen. Tämän tutkielman tilastolliseen analysointiin on käytetty EViews 13 -ohjelmaa.

Yksi olennainen tulosten tulkintaan liittyvä seikka on riskitason valinta. Heikkilän (2014, s. 184) mukaan tutkijan on valittava jo ennen testiä se riskitaso, jonka alitus johtaa nollahypoteesin hylkäämiseen. Tässä tutkimuksessa tulokset tulkitaan 1 %:n ja 0,1%:n merkitsevyytasoilla eli 1 %:n merkitsevyytason alitus johtaa nollahypoteesin hylkäämiseen ja tässä tutkimuksessa esitetyn hypoteesin voimaan jäämiseen. Tilastollisesti merkitsevyytaso ilmaistaan niin, että riippuvuus tai testattu ero on erittäin merkittävä, jos $p \leq 0,001$. Tilastollisesti merkitsevä tulos on, jos $0,001 < p \leq 0,01$. (Heikkilä, 2014, s. 185).

Tulosten tulkintaan liittyen selitysaste taas kertoo miten hyviä selittävät muuttujat ovat ja kuinka hyvin selitettävän muuttujan selittämisessä on onnistututtu. Tähtinen (2020, s. 47) näkee selitysasteen sopivan tutkimuksiin, joissa yksi tutkimuksen muuttujista on selitettävä muuttuja. Selitysaste on siis prosenttiosuus, jolla selittävät muuttujat pystyvät kertomaan selitettävän muuttujan vaihtelusta (Tähtinen, 2020, s. 47).

5.1 Kuvaavat tilastot

Taulukosta kolme löytyy tutkimuksen havaintojen kuvaavat tilastot. Vastuullisuusraportilla julkaistun tiedon (SRD) ESG-pisteiden keskiarvo suomalaisissa pörssiyhtiöissä, niiden yhtiöiden sekä vuosien osalta, joilta pörssiyhtiöt ovat julkaisseet vastuullisuusraportin on noin 43,67 ja mediaani 41,01. Nämä luvut eivät ole kovin hyviä, mutta vastuullisuusraporteilla julkaistussa tiedossa on suuria vaihteluita eri yritysten välillä. Tätä kuvastaa hyvin se, että maksimiarvo vastuullisuusraportilla julkaistussa

tiedossa on noin 80,82 ja toisaalta minimiarvo on 7,57. Myös vastuullisuusraportin varmennus jää melko alhaiseksi eli vain 32 % vastuullisuusraporteista on varmennettu ulkoisen varmentajan toimesta. Sekä vastuullisuusraportilla julkaistun tiedon määrässä että ulkoisen varmennuksen määrässä on vielä paljon parantamisen varaa suomalaisissa pörssiyrityksissä.

Taulukko 3. Tutkimuksen kuvaavat tilastot.

	N Yhteensä	Keskiarvo	S.D.	Minimi	Mediaani	Maksimi
Selitettävät muuttujat						
SRD	568	43,67	16,22	7,57	41,01	80,82
SRA	568	0,32	0,47	0,00	0,00	1,00
Selittävät muuttujat						
CSO	568	0,45	0,5	0,00	0,00	1,00
CSOGLT	568	0,28	0,45	0,00	0,00	1,00
SRABF	568	0,23	0,42	0,00	0,00	1,00
Kontrollimuuttujat						
FirmSizeLn	568	2726,11	8675,16	26,19	353,10	149661,00
RoA	568	5,19	8,55	-42,62	4,58	42,24
Leverage	568	25,96	14,54	0,01	25,29	76,88
TobinsQ	568	1,85	1,50	0,66	1,37	12,21
FreeFloat	568	66,19	20,55	10,41	65,81	98,86
SustCom	568	0,41	0,49	0,00	0,00	1,00

Vastuullisuusjohtajien määrä yrityksissä ja yrityksen johtoryhmissä kerättiin yritysten vuosiraporteilta, yritysten julkaisemista materiaaleista sekä tiedotteista ja raporteilta hallinto- ja ohjausjärjestelmistä manuaalisesti. Taulukosta kolme voidaan havaita, että tutkimusaineiston kohdeyrityksissä kohdevuosina vastuullisuusjohtaja on 45 % aineistosta sekä vastuullisuusjohtaja yrityksen johtoryhmässä puolestaan on 28 %:ssa aineistosta kohdevuosina. Aineistossa olevista pörssiyrityksistä tutkimuksen kohdevuosina lähes puolessa on jo siis palkattu vastuullisuusjohtaja. Lisäksi vastaavasti lähes kolmasosassa suomalaisista aineistossa mukana olevista pörssiyrityksistä tutkimuksen kohdevuosina on palkannut vastuullisuuden parissa työskentelevän

johtajan, joka toimii yrityksen johtoryhmässä. Vastuullisuusraportin varmennus on neljän suurimman tilintarkastusyhteisön toimesta tehty 23 %:ssa vastuullisuusraporteista.

5.2 Korrelaatiomatriisi

Regressioanalyysin toteuttamiseksi täytyy selvittää selittävän ja selittävien muuttujien välinen korrelaatio. Muuttujien välillä täytyy olla korrelaatiota, että regressioanalyysin toteuttaminen on mahdollista. Pearsonin korrelaatiokertoimen avulla voidaan selvittää kahden muuttujan välisen suoraviivaisen eli lineaarisen riippuvuuden suunta ja voimakkuus. Kahden muuttujan välinen riippuvuus voi olla sekä negatiivista että positiivista, mitä suurempi korrelaatiokerroin on, sitä voimakkaampaa on riippuvuus. (Tähtinen ja muut, 2020, s. 185–186.) Tähtisen ja muiden (2020, s. 186) mukaan suuntaa antavat kertoimet ovat seuraavat: $r \geq 0,7$ riippuvuuden voi tulkita olevan voimakas, kohtalaista riippuvuus on, kun $0,3 < r < 0,7$ ja alle $0,3$ riippuvuus puolestaan on heikko. Vaikka kahden muuttujan välillä olisi riippuvuutta, täytyy riippuvuuden olla myös tilastollisesti merkitsevä, että tulosta voi tulkita.

Taulukossa neljä ovat muuttujien väliset korrelaatiot. Merkitsevyystasot ovat huomioitu 1 %:n ja 0,1 %:n merkitsevyystasoilla ja tähdillä merkatut korrelaatiokertoimet ylittävät merkitsevyystason. Taulukosta voidaan havaita, että vastuullisuusraportin varmennuksen (SRA) ja vastuullisuusraportilla julkaistun tiedon (SRD) välillä korrelaatio on voimakkainta (0,81). Vastuullisuusraportin varmennuksen ja vastuullisuusraportin välinen korrelaatio on niin voimakasta, että näiden muuttujien välillä on olemassa multikollineaarisuuden riski. Multikollineaarisuusriskin takia muuttujia vastuullisuusraportin varmennus (SRA) ja vastuullisuusraportilla julkaistun tieto (SRD) ei voi testata samassa regressiomallissa eli nämä muuttujat eivät voi olla selittäviä muuttujia samassa regressiomallissa.

Taulukko 4. Korrelaatiokertoimet ja tilastollinen merkitsevyys tutkimuksen muuttujien välillä.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1.SRD	1,00										
2.SRA	0,81 ***	1,00									
3.CSO	0,47 ***	0,33 ***	1,00								
4.CSOGLT	0,37 ***	0,28 ***	0,48 ***	1,00							
5.SRABF	0,69 ***	0,78 ***	0,27 ***	0,31 ***	1,00						
6.FIRMSIZE	0,42 ***	0,39 ***	0,19 ***	0,14 ***	0,41 ***	1,00					
7.ROA	0,03	0,03	-0,08	-0,03	0,04	-0,04	1,00				
8.LEVERAGE	-0,18 ***	-0,12 **	-0,06	-0,08	-0,11 **	-0,12 ***	-0,33 ***	1,00			
9.TOBINSQ	-0,07	-0,03	-0,13 **	-0,10	-0,03	-0,07	0,61 ***	-0,24 ***	1,00		
10.FREEFLOAT	0,40 ***	0,37 ***	0,17 ***	0,20 ***	0,28 ***	0,14 ***	0,00	-0,01	0,03	1,00	
11.SUSTCOM	0,61 ***	0,61 ***	0,34 ***	0,25 ***	0,46 ***	0,31 ***	0,01	-0,05	-0,03	0,28 ***	1,00
** Tulos on merkitsevä 1 % merkitsevyystasolla											
*** Tulos on merkitsevä 0,1 % merkitsevyystasolla											

Sen sijaan vastuullisuusjohtajan (CSO) ja vastuullisuusraportilla julkaistun tiedon (SRD) välillä korrelaatio on kohtalaista (0,47). Myös vastuullisuusjohtajan läsnäolon johtoryhmässä (CSOGLT) sekä vastuullisuusraportilla julkaistun tiedon (SRD) välinen korrelaatio on kohtalaista (0,37), kuten on myös vastuullisuusjohtajan (CSO) sekä vastuullisuusraportin ulkopuolisen varmennuksen (SRA) välinen korrelaatio (0,33). Sen sijaan vastuullisuusjohtaja johtoryhmässä (CSOGLT) ja vastuullisuusraportin ulkopuolisen varmennuksen (SRA) välinen korrelaatio on heikkoa (0,28). Voimakasta korrelaatio (0,69) puolestaan on kansainvälisen tilintarkastusyhteisön (SRABF) ja vastuullisuusraportilla julkaistun tiedon (SRD) välillä. Kaikkien selitettävien ja selittävien muuttujien väliltä löytyy siis korrelaatiota ja korrelaatio on tilastollisesti merkitsevää.

Kuten aikaisemminkin on mainittu, yksi regressioanalyysin käytön edellytys on, että selittävät muuttujat eivät saa korreloida liian voimakkaasti keskenään eli selittävien muuttujien välillä ei saa olla multikollinearisuutta (Tähtinen ja muut, 2020, s. 195). Tämän tutkimuksen selittävät muuttuja CSO (Corporate Sustainability Officer), CSOGLT (Corporate Sustainability Officer in Group Leadership Team) sekä SRABF (Sustainability Report's Assurance by Big Four Company) eivät korreloi voimakkaasti keskenään. Voimakkainta riippuvuus on muuttujien vastuullisuusjohtaja (CSO) ja vastuullisuusjohtajan läsnäolon johtoryhmässä (CSOGLT) välillä (0,48).

5.3 Vastuullisuusjohtajan yhteys vastuullisuusraportointiin

Tämän tutkimuksen ensimmäisen hypoteesin tehtävä on selvittää, onko yrityksen palkatulla vastuullisuusjohtajalla yhteyttä vastuullisuusraportin laatuun. Aikaisemmin tässä kappaleessa on määritetty raja-arvo milloin tutkimuksen tulos on erittäin merkitsevä tai merkitsevä.

Taulukosta viisi voidaan havaita, että vastuullisuusjohtajalla (CSO) on yhteyttä vastuullisuusraportilla julkaistuun tietoon ($\beta=3,03$, $p\leq 0,001$). Tämä tulos tukee ensimmäisen hypoteesin hyväksyntää ja nollahypoteesin hylkäämistä. Lisäksi regressiokerroin on positiivinen (3,03). Voidaan siis todeta, että vastuullisuusjohtajalla on positiivinen yhteys vastuullisuusraportointiin ja vastuullisuusjohtajan läsnäolo yrityksessä lisää vastuullisuusraportilla julkaistua tietoa. Testauksen merkitsevyytaso puolestaan on $p\leq 0,001$, joten tuloksen voidaan sanoa olevan erittäin merkitsevä. Selitysaste valituilla selittävillä muuttujilla selitettävään muuttujaan on korkea. Valitut selittävät muuttujat selittävät noin 81 % vastuullisuusraportilla julkaistusta tiedosta.

Taulukko 5. Vastuullisuusjohtajan yhteys vastuullisuusraportointiin.

Selitettävä muuttuja SRD

Muuttuja	
CSO	3,03***
FIRMSIZELN	5,38***
ROA	0,07
LEVERAGE	-0,07**
TOBINSQ	0,35
FREEFLOAT	0,12***
SUSTCOM	5,06***
Havaintojen määrä N	
	568
Selitysaste (R-squared)	
	0,81
Suhteutettu selityskerroin (Adjusted R-squared)	
	0,80
Toimiala korjattu muuttuja	
	kyllä
Vuosikorjattu muuttuja	
	kyllä

** Tulos on merkitsevä 1 % merkitsevyystasolla

*** Tulos on merkitsevä 0,1 % merkitsevyystasolla

Tämän tutkimuksen tulos on yhteneväinen Thunin ja Zülchin saamien tulosten kanssa. Myös Thun ja Zülch (2023, s. 2100) saivat tutkimuksessaan selville, että yritykseen palkatulla vastuullisuusjohtajalla on positiivinen yhteys vastuullisuusraportilla julkaistuun tietoon.

Saatujen tutkimustulosten perusteella voidaan myös todeta, että yrityksen koolla on positiivinen yhteys vastuullisuusraportilla julkaistuihin tietoihin ($\beta=5,38$, $p \leq 0,001$). Baldini ja muut (2018) ovat saaneet yhtäläisiä tutkimustuloksia. Baldinin ja muiden (2018, s. 79) tutkimustulokset nimittäin osoittavat, että yrityksen näkyvyyteen liittyvät ominaisuudet kuten yrityksen koko lisäävät tarvetta julkaista vastuullisuustietoa

jokaiselta kestävyden osa-alueelta. Myös Thun ja Zülch (2023, s. 2100) ovat tutkimuksessaan saaneet selville, että isot yritykset haluavat positiivista mediahuomiota sekä toimia sidosryhmien toiveiden mukaisesti julkaisemalla tietoa vastuullisuusraporteillaan. Lisäksi Thun ja Zülch (2023, s. 2100) ajattelevat, että isoilla yrityksillä on isommat resurssit käytettävissä vastuullisuusraporttien laatimiseen.

Aikaisemmin muun muassa Clarkson ja muut (2008) sekä Fuente ja muut (2017) ovat tutkimuksissaan saaneet selville, että velkaantumisaste lisää vapaaehtoista tietojen julkaisua yrityksiä vastuullisuusraportilla. Rahoittajat voivat siis vaatia yrityksiä julkaisemaan tietoa vastuullisuudestaan. Myös tässä tutkimuksessa velkaantumisasteella on merkitystä vastuullisuusraportilla julkaistun tiedon määrään, mutta yhteys on negatiivinen ($\beta=-0,07$, $p\leq 0,001$) eli velkaantuneet yritykset julkaisevat raporteillaan vähemmän vastuullisuustietoja. Tämä tulos voisi tarkoittaa sitä, että yhtiöt, joilla on enemmän velkaa, käyttävät vähemmän resursseja vastuullisuudesta raportointiin.

Ulkona olevalla osakemäärällä on tilastollisesti erittäin merkitsevä yhteys vastuullisuusraportointiin tämän tutkimuksen tulosten perusteella ($\beta=0,12$, $p\leq 0,001$). Vaikuttaa siis siltä, että osakkeenomistajat ovat kiinnostuneita vastuullisuusraportilla julkaistavista tiedoista. Myös vastuullisuustiimin läsnäolo yrityksessä antaa tilastollisesti erittäin merkitsevän tuloksen ja vastuullisuustiimillä on positiivinen yhteys julkaistun tiedon määrään vastuullisuusraporteilla ($\beta=5,06$, $p\leq 0,001$). Samansuuntaisia tutkimustuloksia on saatu myös aikaisemmissa tutkimuksissa. Muun muassa Amran ja muut (2014, s. 231) saivat tutkimuksessaan selville, että vastuullisuustiimillä on positiivinen yhteys vastuullisuusraportointiin. Amranin ja muiden (2014, s. 223) mukaan tämä johtuu vastuullisuustiimin tehtävästä julkaista sitä tietoa, mitä sidosryhmät tarvitsevat.

Tutkimuksessa vuosimuuttujalla ei havaittu olevan merkitystä tutkimustuloksissa eli vuosimuuttujilla 2017–2022 ei ollut isoa eroa pois jätettyyn vuoteen 2023. Eri vuosien välillä ei siis ole suuria eroja tutkittaessa vastuullisuusjohtajan yhteyttä

vastuullisuusraportointiin. Sen sijaan tutkimustulokset osoittivat että kontrollimuuttujalla toimiala oli merkitystä. Toimialakontrollimuuttujista toimialalla SIC 3 (Valmistus) sekä SIC 4 (Liikenne, viestintä, sähkö-, kaasu- ja saniteettipalvelut) oli iso ero poisjätettyyn toimialaan SIC 7 (Palvelut). Tämä tulos tarkoittaa, että toimialalla on merkitystä, kun tutkitaan vastuullisuusjohtajan yhteyttä vastuullisuusraportointiin.

5.4 Vastuullisuusraportointi ja vastuullisuusjohtaja johtoryhmässä

Toisessa hypoteesissa pyritään selvittämään, onko vastuullisuusjohtajan suuremmalla roolilla eli vastuullisuusjohtajan läsnäololla johtoryhmässä positiivista yhteyttä vastuullisuusraportilla julkaistuun tietoon. Testin tulos on merkitsevä ($\beta=2,55$, $p\leq 0,001$) kuten taulukosta kuusi voidaan havaita. Tutkimustuloksen myötä toinen hypoteesi voidaan siis hyväksyä ja nollahypoteesi hylätä eli vastuullisuusjohtajan läsnäololla yrityksen johtoryhmässä on positiivinen yhteys vastuullisuusraportointiin. Myös tämän hypoteesin kohdalla selitysaste on korkea eli noin 81 % selitettävän muuttujan vaihtelusta selittyä tähän tutkimukseen valittujen selittävien muuttujien valinnalla.

Muiden testissä käytettyjen muuttujien osalta tutkimuksen tulokset olivat samankaltaisia kuin ensimmäisen hypoteesin testauksessa saadut tulokset. Yrityksen koolla (Firmsizeln), vapaina olevien osakkeiden määrällä (Freefloat) sekä vastuullisuustiimillä (sustcom) oli erittäin merkitsevä yhteys vastuullisuusraportointiin, kun tutkittiin vastuullisuusjohtajan läsnäolon johtoryhmässä yhteyttä vastuullisuusraportointiin. Lisäksi merkitsevä yhteys vastuullisuusraportointiin on yrityksen velkaantumisasteella (Leverage). Sen sijaan kannattavuudella (ROA) ja yrityksen kasvumahdollisuuksilla (TobinsQ) ei ollut merkitsevää yhteyttä vastuullisuusraportointiin tämä hypoteesin testauksessa.

Taulukko 6. Yrityksen johtoryhmässä olevan vastuullisuusjohtajan yhteys vastuullisuusraportointiin.

Selitettävä muuttuja SRD

Muuttuja	
CSOGLT	2,55***
FIRMSIZELN	5,61***
ROA	0,06
LEVERAGE	-0,07**
TOBINSQ	0,37
FREEFLOAT	0,11***
SUSTCOM	4,99***
Havaintojen määrä N	
	568
Selitysaste (R-squared)	
	0,81
Suhteutettu selityskerroin (Adjusted R-squared)	
	0,80
Toimiala korjattu muuttuja	
	kyllä
Vuosikorjattu muuttuja	
	kyllä

** Tulos on merkitsevä 1 % merkitsevyystasolla

*** Tulos on merkitsevä 0,1 % merkitsevyystasolla

Vastuullisuusjohtajan läsnäoloa johtoryhmässä ja sen yhteyttä vastuullisuusraportointiin tutkittaessa, eri vuosien välillä ei ollut suuria eroja. Sen sijaan myös tämän hypoteesin tutkiminen osoitti että toimialakontrollimuuttujalla oli merkitystä. Toimialakontrollimuuttujista toimialalla SIC 3 (Valmistus) sekä SIC 4 (Liikenne, viestintä, sähkö-, kaasu- ja saniteettipalvelut) oli iso ero poisjätettyyn toimialaan SIC 7 (Palvelut). Toimialalla on siis merkitystä, kun tutkitaan vastuullisuusjohtajan läsnäoloa johtoryhmässä ja sen yhteyttä vastuullisuusraportointiin.

5.5 Ulkoinen varmennus ja vastuullisuusjohtaja johtoryhmässä

Kolmatta hypoteesia testataan logistisella regressioanalyysillä. Hypoteesissa selvitetään, onko vastuullisuusjohtajan läsnäololla johtoryhmässä yhteyttä vastuullisuusraportin ulkoisen varmennuksen käyttöön. Hieman yllättäen kolmannen hypoteesin testaus antoi ei merkitsevän tuloksen p:n arvon ollessa lähes 0,90 kuten taulukosta seitsemän voidaan havaita. P:n arvo on siis ei merkitsevällä tasolla ($\beta=-0,06$, $p=0,90$).

Taulukko 7. Yrityksen johtoryhmässä olevan vastuullisuusjohtajan yhteys vastuullisuusraportin ulkopuoliseen varmennukseen.

Selitettävä muuttuja SRA

Muuttuja	
CSOGLT	-0,06
FIRMSIZELN	1,86***
ROA	0,01
LEVERAGE	-0,02
TOBINSQ	0,27
FREEFLOAT	0,04**
SUSTCOM	2,00***
Toimiala korjattu muuttuja	kyllä
Vuosikorjattu muuttuja	kyllä
Havaintojen määrä N	568

** Tulos on merkitsevää 1 % merkitsevyystasolla

*** Tulos on merkitsevää 0,1 % merkitsevyystasolla

Tämän testauksen myötä kolmas hypoteesi hylätään. Tämä tulos ei ole yhteneväinen aikaisempien tutkimusten kanssa. Esimerkiksi Thunin ja Zülchin (2023, s. 2094) tutkimus osoitti, että vastuullisuusjohtajalla on positiivinen yhteys vastuullisuusraportin ulkoiseen varmennukseen.

Yksi syy tähän saatuun tulokseen voisi olla, että Suomessa vastuullisuusraportin varmennus ei vielä tutkimuksen aikajaksolla lisää vastuullisuusraportin uskottavuutta sidosryhmien silmissä ja vastuullisuusjohtajat sekä yritykset eivät vielä panosta vastuullisuusraportin ulkoiseen varmennukseen. Lisäksi jo aikaisemmin tämän tutkielman tuloksista oli nähtävissä, että suomalaisten pörssiyhtiöiden saamien ESG-pisteiden keskiarvo ja mediaani ovat vielä alhaisella tasolla. Vastuullisuusraporttien kehittäminen on siis mahdollisesti vielä monessa yrityksessä kesken ja ulkopuolista varmennusta ei tästä syystä ole raportille hankittu.

5.6 Tilintarkastusyhteisön yhteys vastuullisuusraportilla julkaistuun tietoon

Neljännessä hypoteesissa selvitetään, onko kansainvälisellä tilintarkastusyhteisöllä (Big4) positiivinen yhteys vastuullisuusraportointiin. Hypoteesin testaus antoi merkitsevän tuloksen kuten taulukosta kahdeksan voidaan havaita. Tämän tutkimuksen perusteella kansainvälisellä tilintarkastusyhteisöllä vastuullisuusraportin varmentajana on positiivinen yhteys vastuullisuusraportointiin ($\beta=7,29$, $p\leq 0,001$) ja neljäs hypoteesi hyväksytään. Tässä tutkimuksessa selitysaste oli peräti noin 82 %. Tutkimukseen valitut selittävät muuttujat selittävät siis noin 82 % selitettävän muuttujan vaihtelusta.

Myös neljännen hypoteesin testauksessa käytettyjen muuttujien osalta tutkimuksen tulokset olivat saman suuntaisia kuin ensimmäisen ja toisen hypoteesin testauksessa saadut tulokset. Yrityksen kolla (Firmsizeln), vapaina olevien osakkeiden määrällä (Freefloat) sekä vastuullisuustiimillä (sustcom) myös neljännen hypoteesin testauksen mukaan on erittäin merkitsevä yhteys vastuullisuusraportointiin. Lisäksi neljännen hypoteesin testaus antoi merkitsevän tuloksen vastuullisuusraportoinnin ja yrityksen velkaantumistasoon (Leverage) välille. Sen sijaan myös tämän testin tulokset osoittivat, että kannattavuudella (ROA) ja yrityksen kasvumahdollisuuksilla (TobinsQ) ei ollut merkitsevää yhteyttä vastuullisuusraportointiin.

Taulukko 8. Tilintarkastusyhteisön yhteys vastuullisuusraportilla julkaistuun tietoon.

Selitettävä muuttuja SRD	
Muuttuja	
SRABF	7,29***
FIRMSIZELN	4,82***
ROA	0,05
LEVERAGE	-0,07**
TOBINSQ	0,27
FREEFLOAT	0,11***
SUSTCOM	4,38***
Toimiala korjattu muuttuja	kyllä
Vuosikorjattu muuttuja	kyllä
Havaintojen määrä N	568
Selitysaste (R-squared)	0,82
Suhteutettu selityskerroin (Adjusted R-squared)	0,82

** Tulos on merkitsevä 1 % merkitsevyystasolla

*** Tulos on merkitsevä 0,1 % merkitsevyystasolla

Thun ja Zülch (2023, s. 2103) puolestaan saivat omassa tutkimuksessaan erilaisen tuloksen eli ulkopuolinen varmennus ei lisännyt vastuullisuusraportilla julkaistun tiedon määrää. Toisaalta tässä tutkimuksessa on huomioitu vain kansainvälisten tilintarkastusyhteisöjen (PWC, KPMG, E&Y, Deloitte) yhteys raporteilla julkaistuihin tietoihin. Tässä tutkimuksessa saadut tulokset voisivat viitata siihen, että kansainväliset tilintarkastusyhteisöt pystyvät asiantuntemuksellaan vaikuttamaan vastuullisuusraportin tietoihin ja toisaalta antavat varmennuksen vain siinä tapauksessa, että vastuullisuusraportilla julkaistut tiedot täyttävät tietyn vaatimustason.

Tilintarkastusyhteisön yhteyttä vastuullisuusraportointiin tutkittaessa tutkimuksen tulokset osoittavat, että eri vuosien välillä ei ole suuria eroja. Sen sijaan toimialakontrollimuuttujalla on myös tämän hypoteesin kohdalla merkitystä eli toimialalla on väliä, kun tutkitaan tilintarkastusyhteisön yhteyttä vastuullisuusraportointiin. Toimialakontrollimuuttujista toimialalla SIC 3 (Valmistus) sekä SIC 4 (Liikenne, viestintä, sähkö-, kaasu- ja saniteettipalvelut) oli iso ero poisjätettyyn toimialaan SIC 7 (Palvelut).

5.7 Tutkimuksen toistaminen LSEG-tietokannan aineistolla

Tämä tutkimus on toistettu LSEG-tietokannasta saadulla ESG-aineistolla tutkimuksen yleistettävyyden testaamiseksi. Aineisto LSEG-tietokannasta otetulla ESG-pisteytyksellä jää kuitenkin suppeammaksi kuin Bloombergistä saatua aineistoa käytettäessä. Tutkimuksen LSEG-tietokannasta saatu havaintoaineisto on vain 314 havaintoa. LSEG-tietokannasta saadulla ESG-aineistolla tutkimuksen hypoteesien testauksessa saadaan osittain samoja tuloksia kuin Bloombergin aineistoa käytettäessä. Myös LSEG-aineistolla testattaessa vastuullisuusjohtajalla on positiivinen yhteys vastuullisuusraportilla julkaistuun tietoon ($\beta=4,13$, $0,001 \leq p \leq 0,01$). Selitysaste jää hieman pienemmäksi ollen noin 68 %. Myös vastuullisuusjohtajalla johtoryhmässä on yhteys vastuullisuusraportilla julkaistuun tietoon LSEG-aineistolla testattaessa tuloksen ollessa merkitsevä ($\beta=3,84$, $0,001 \leq p \leq 0,01$) ja selitysasteen ollessa noin 68 %. Sen sijaan vastuullisuusjohtajalla ei LSEG-aineistolla testattaessa ollut yhteyttä vastuullisuusraportin ulkopuoliseen varmennukseen. Myös kansainvälisen tilintarkastusyhteisön yhteys vastuullisuusraportilla julkaistun tietoon ei antanut merkitsevää tulosta.

6 Yhteenveto, loppupäätelmät ja jatkotutkimusaiheet

Yrityksillä on kasvava paine huomioida kestävyysseikat liiketoiminnassa sekä sääntelyn, mutta erityisesti myös sidosryhmäpaineen takia. Esimerkiksi Wiengarten ja muiden (2017, s. 477) mukaan sidosryhmät lisäävät vaatimuksia yrityksille huomioida ympäristö- ja sosiaaliset näkökulmat yrityksen toiminnassa. Maapallon ympäristöhaasteet ovat isoja ja yritysten panosta kestävä kehityksen huomioimisessa yritystoiminnassa tarvitaan entistä enemmän. Toisaalta myös ympäristö aiheuttaa riskejä liiketoiminnalle. Yritysten onkin tarpeen varautua esimerkiksi ilmastonmuutoksen aiheuttamiin riskeihin. Myös tähän työhön, eli yritysten ympäristövaikutusten minimoimiseen, riskeihin varautumiseen ja vastuullisuudesta tiedottamiseen sidosryhmille, yritykset tarvitsevat osaavia vastuullisuusjohtajia.

Yritykset ovat palkanneet vastuullisuusjohtajia kasvavassa määrin viime vuosina sekä Suomessa että maailmanlaajuisesti (Ebele & muut, 2023, s. 1). Yksi syy yritysten lisääntyvään vastuullisuusjohtajien palkkaamiseen on tarve omaksua kestävä liiketoiminnan ratkaisuja. Muun muassa Miller ja Serafeim (2014, s. 4) näkevät, että kestävyystoimien avulla yritykset pyrkivät luomaan pitkän aikavälin kannattavuutta. Kannattavuuden ja ESG tekijöiden yhteyttä on tutkinut muun muassa Friede ja muut (2015). Tutkimus toteutettiin perehtymällä 2200 aikaisemmin tehtyyn tutkimukseen. Tutkimustulokset osoittivat suurimmassa osassa läpikäydyistä tutkimuksista positiivista yhteyttä taloudellisen suorituskyvyn ja ESG-tekijöiden välillä. Lisäksi oli osoitettavissa, että ESG-tekijöiden ja taloudellisen suorituskyvyn tuotto-odotus vaikutti vakaalta. Ne yritykset, jotka omaksuvat sosiaalisesti kestävä toimintatavat kohdella esimerkiksi työntekijöitä, pärjäävät paremmin kilpailussa työvoimasta. Hyvään hallintotapaan ja yhteiskuntavastuuseen panostavien yritysten maine puolestaan kasvaa (Adel ja muut, 2019, s. 302). Toisaalta taas yritykset, jotka eivät noudata kestäviä liiketoimintatapoja voivat kärsiä mainehaitoista.

Vastuullisuusjohtajat ovat avainroolissa auttamassa yritystä vastaamaan erilaisiin kestävyysaasteisiin sekä mahdollisuuksiin, mitä siirtymä kestävä kehityksen

periaatteita noudattavaan yritystoimintaan tuo tullessaan. Vastuullisuusjohtajat ovatkin tärkeässä roolissa yrityksissä siirtymässä kohti kestävää, vakaata ja kannattavaa liiketoimintaa. Lisäksi vastuullisuusjohtajien yksi tärkeimmistä tehtävistä on sidosryhmäviestintä, jonka tärkein väline on yrityksen tuottama vastuullisuusraportti. Vastuullisuusjohtajien toimenkuvaan yrityksissä kuuluu yleensä parantaa vastuullisuusraporttien laatua osana yritysten vastuullisuustyötä. Mitä suurempi vastuullisuusjohtajan rooli on yrityksessä, sen todennäköisemmin vastuullisuusjohtajalla on positiivinen yhteys vastuullisuusraportin laatuun (Thun & Zülch, 2023, s. 2093).

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, onko yritykseen palkatulla vastuullisuusjohtajalla positiivista yhteyttä vastuullisuusraportointiin ja toisaalta myös sitä onko vastuullisuusjohtajan suuremmalla roolilla yrityksessä yhteyttä vastuullisuusraportilla julkaistun tiedon määrään eli vastuullisuusraportin laatuun. Lisäksi tässä tutkimuksessa on selvitetty, onko vastuullisuusjohtajalla yhteyttä vastuullisuusraportin ulkoiseen varmennukseen ja onko kansainvälisillä tilintarkastusyhteisöillä yhteyttä vastuullisuusraportilla julkaistun tietoon. Hyvin laaduilta vastuullisuusraporteilta sidosryhmät saavat kaipaamaansa tietoa yrityksen kestävästä liiketoimista. Tehdyt aikaisemmat tutkimukset osoittavat, että vastuullisuusjohtajilla on merkitystä yritysten vastuullisuusraportoinnissa sekä vastuullisuusraportin laadussa.

Vastuullisuusjohtajilla on positiivinen yhteys vastuullisuusraportointiin myös tämän tutkimuksen mukaan. Lisäksi myös vastuullisuusjohtajan suuremmalla roolilla eli vastuullisuusjohtajan läsnäololla yrityksen johtoryhmässä on merkitystä vastuullisuusraportointiin. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella myös yrityksen vastuullisuustiimillä on positiivinen yhteys vastuullisuusraportointiin, kuten on myös ulkona olevien osakkeiden määrällä (Freefloat). Lisäksi yrityksen koko lisää vastuullisuusraportilla julkaistavan tiedon määrää. Nämä tulokset osoittavat paitsi sitä, että vastuullisuusjohtajalla on yhteys vastuullisuusraportointiin, myös sitä, että sidosryhmät kaipaavat tietoa suomalaisten pörssiyritysten vastuullisuudesta. Esimerkiksi

isoilla yrityksillä on paljon sidosryhmiä, jotka kaipaavat yrityksen julkaisemaa vastuullisuustietoa ja tämä näkyy myös tämän tutkimuksen tuloksissa.

Vastuullisuusjohtajalla on oma roolinsa myös vastuullisuusraportin ulkopuolisessa varmennuksessa. Aikaisemmat tutkimustulokset osoittavat, että mikäli yritys on palkannut kestävän kehityksen osaajan vastuullisuusjohtajaksi ja vastuullisuusjohtajan vaikutusvalta on riittävän iso yrityksessä, vastuullisuusraportti todennäköisemmin varmennetaan ulkopuolisen varmentajan toimesta (Peters ja muut, 2019, s. 163). Lisäksi Peters ja Romi (2015, s. 163) havaitsivat tutkimuksessaan, että vastuullisuustiimi ja vastuullisuusjohtaja yrityksen vastuullisuustiimissä lisäsivät vastuullisuusraportin ulkopuolisen varmennuksen todennäköisyyttä.

Tässä tutkimuksessa saatiin erilainen tulos aikaisempiin tutkimustuloksiin verrattuna vastuullisuusjohtajien yhteydestä vastuullisuusraportin ulkoiseen varmennukseen. Tulosten perusteella vastuullisuusjohtajalla ei ole yhteyttä vastuullisuusraportin ulkoiseen varmennukseen tämän tutkimuksen perusteella. Tämä saatu tulos voisi viitata siihen, että Suomessa ulkoinen varmennus ei vielä lisää raportin uskottavuutta sidosryhmien silmissä, ja siksi vastuullisuusjohtajien läsnäolo yrityksessä ei lisää vastuullisuusraportin ulkopuolista varmennusta.

Sen sijaan tässä tutkimuksessa saatiin selville, että kansainvälisellä tilintarkastusyhteisöllä vastuullisuusraportin varmentajana on positiivinen yhteys vastuullisuusraportointiin Suomessa. Positiivinen yhteys johtuu todennäköisesti siitä, että kansainväliset tilintarkastusyhteisöt pystyvät asiantuntemuksellaan vaikuttamaan vastuullisuusraportointiin. Julkaistun tiedon määrää mittarina käytettäessä näyttäisi siis siltä, että kansainvälisen tilintarkastusyhteisön käyttö vastuullisuusraportin varmennuksessa lisäisi vastuullisuusraportin laatua. Tämä voi yhtäältä johtua siitä, että kansainväliset tilintarkastusyhtiöt vaativat varmentamiltaan raporteilta tiettyä tasoa, mutta toisaalta myös auttavat yhtiöitä vastuullisuusraportin laadun lisäämisessä. Myös

aikaisemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että tilintarkastajilla on positiivinen yhteys vastuullisuusraportoinnin laatuun (Al-Shaer & Zaman, 2018).

6.1 Kontribuutio

Vastuullisuusjohtajien yhteyttä vastuullisuusraportointiin ei tiettävästi ole aikaisemmin tutkittu suomalaisella aineistolla. Myös kansainvälisiä tutkimuksia on tehty vähän tämän tutkimuksen näkökulmasta, joten tutkimus täyttää tutkimusaukkoa vastuullisuusjohtajien yhteydestä vastuullisuusraportointiin suomalaisissa pörssiyrityksissä. Tutkimusaihe on tärkeä sekä vastuullisuusraporttien laadun tutkimuksen että yritysten vastuullisuustyön kannalta.

Tässä tutkimuksessa saatiin selville, että vastuullisuusjohtajalla on merkitsevä yhteys vastuullisuusraportointiin ja vastuullisuusraportin laatuun vastuullisuusraportilla julkaistun tiedon määrällä mitattuna. Tämän tutkimuksen mukaan myös vastuullisuusjohtajan läsnäololla suomalaisen pörssiyrityksen johtoryhmässä on positiivinen yhteys vastuullisuusraportin laatuun. Suomessa vastuullisuusjohtajan rooli on yhdenmukainen esikuva-artikkelin ”The effect of chief sustainability officers on sustainability reporting—A management perspective” tutkimuksen kanssa.

Tämän tutkimuksen tulokset ovat hyödyllisiä suomalaisille yritykselle, koska tutkimuksen tulokset osoittavat, että vastuullisuusjohtajalla on yhteys vastuullisuusraportointiin ja vastuullisuusraportin laatuun. Lisäksi sekä tämän tutkimuksen että aikaisempien tutkimusten tulokset viittaavat siihen, että sidosryhmät ovat kiinnostuneita yritysten vastuullisuudesta ja vastuullisuusraporteista. Tämän sekä aiheesta tehtyjen aikaisempien tutkimusten perusteella vastuullisuusjohtajan palkkaaminen yritykseen voi johtaa laadukkaampaan vastuullisuusraportointiin, mikä auttaa yrityksiä sidosryhmäyhteistyössä, sidosryhmien saadessa päätösten teon tueksi laadullisesti hyviä vastuullisuusraportteja. Lisäksi vastuullisuusjohtajat ovat yrityksessä johtamassa yritystä

kohti kestävämpää liiketoimintaa, mikä mahdollistaa yrityksille vakaan ja kannattavan yritystoiminnan tavoittelun sekä riskeihin varautumisen yritystoiminnassa.

6.2 Tutkimuksen rajoitukset ja yleistettävyys

Heikkilä (2014, s. 178) määrittelee reliabiliteetin ei-sattumanvaraisten tulosten tuottamiseksi. Ollakseen reliaabeli tutkimustulosten täytyy olla samat, kun sama tilastoyksikkö mitataan useampaan kertaan ja lisäksi tutkimuksen tulee olla toistettavissa eri tilanteissa ja tutkimuksissa (Heikkilä, 2014, s. 178). Heikkilä (2014, s. 178) näkee myös tärkeänä, että otoskoko on tutkimuksen reliabiliteetin kannalta riittävän suuri sekä kattava. Tässä tutkimuksessa onkin pyritty löytämään mahdollisimman kattava havaintoaineisto suomalaisista pörssiyrityksistä tutkimuksen kohteeksi, mikä vähentää tämän tutkimuksen rajoituksia. Kuitenkin tämän tutkielman tulos ei ole täysin yleistettävissä, koska tutkimus rajoittuu maantieteellisesti Suomeen ja näin ollen esimerkiksi Suomen vastuullisuusraportointiin vaikuttavat poliittiset tekijät eivät välttämättä ole samanlaiset muissa maissa. Lisäksi esimerkiksi vastuullisuusraportointiin vaikuttava sääntelykehys NFR-direktiivi on voimassa vain Euroopan Unionin alueella. Toisaalta myös Euroopassa CSR-direktiivin voimaantulo muuttaa sääntelykehystä, joten tämän tutkimusten tulokset eivät kaikilta osin ole yleistettävissä uuden sääntelyn aikana tehdylle vastaavalle tutkimukselle.

Eri tietokannoista otettu aineisto voi myös vaikuttaa saatuihin tutkimustuloksiin. Esikuva-artikkelissa, johon tämä tutkimus soveltaen perustuu, on käytetty LSEG-tietokannasta saatua ESG-pisteytystä mittaamaan vastuullisuusraportilla julkaistua vastuullisuustietoa. Suomalaisista pörssiyrityksistä löytyi kuitenkin melko vähän ESG-pisteytystietoa LSEG-tietokannasta tutkimuksen aikajaksolta, joten tässä tutkimuksessa päädyttiin käyttämään Blomberg-tietokantaa ja sieltä löytyvää ESG-pisteytystä. Mikäli LSEG-tietokannasta olisi saatu kattavampi aineisto, tutkimuksen tulos olisi voinut olla hieman erilainen.

6.3 Jatkotutkimusaiheet

Tämän tutkielman tekemisen myötä on noussut esiin muutamia jatkotutkimusaiheita. Tutkimus ajoittuu aikajaksolle, jolloin voimassa on ollut NFR-direktiivi. Vuonna 2024 voimaan on astunut CSR-direktiivi. Olisikin mielenkiintoista tietää, mikä vastuullisuusjohtajan rooli ja yhteys vastuullisuusraportointiin on, kun CSR-direktiivi tulee muuttamaan raportointikäytäntöjä tilikauden 2024 alusta alkaen. Vastuullisuusjohtajien roolin yhteyttä vastuullisuusraportointiin voisi tutkia uudelleen suomalaisissa pörssiyhtiöissä CSR-direktiivin voimassaoloajalta. Lisäksi olisi mielenkiintoista tietää onko CSR-direktiivin voimaantulolla yhteyttä siihen, julkaisevatko ulkopuolisen varmennuksen kansainvälisen tilintarkastusyhteisön toimesta hankkineet yhtiöt enemmän vastuullisuustietoa raporteilla kuin muut vastuullisuusraportin laatineet yritykset.

Myös tämän tutkimuksen maantieteellistä aluetta voisi olla mielenkiintoista laajentaa ja tehdä tutkimus esimerkiksi Pohjoismaissa listatuista yhtiöistä. Myös vertailu eri maantieteellisten alueiden välillä voisi olla mielenkiintoista. Tutkimuksen voisi toteuttaa sekä suomalaisella että Euroopan ulkopuolisen alueen aineistolla. Lisäksi olisi mielenkiintoista tutkia toimialan yhteyttä vastuullisuusraportointiin. Tämän tutkimuksen tulokset osoittivat, että eri vuosien välillä ei ollut eroja vastuullisuusjohtajan tai tilintarkastajan yhteydessä vastuullisuusraportointiin. Sen sijaan toimialalla oli merkitystä, kun tutkittiin vastuullisuusjohtajan, vastuullisuusjohtajan läsnäolon johtoryhmässä ja tilintarkastajayhteisön yhteyttä vastuullisuusraportointiin.

Lähteet

- Abdullah, A., Yamak, S., Korzhenitskaya, A., Rahimi, R. & McClellan, J. (2024). Sustainable development: The role of sustainability committees in achieving ESG targets. *Business Strategy and the Environment*, 33(3), 2250–2268. <https://doi.org/10.1002/bse.3596>
- Adel, C., Hussain, M.M., Mohamed, E.K.A., & Basuony, M.A.K. (2019). Is corporate governance relevant to the quality of corporate social responsibility disclosure in large European companies? *International Journal of Accounting and Information Management*, 27(2), 301–332. <https://doi.org/10.1108/IJAIM-10-2017-0118>
- Al-Qudah, A.A. & Houcine, A. (2024). Firms' characteristics, corporate governance, and the adoption of sustainability reporting: evidence from Gulf Cooperation Council countries. *Journal of Financial Reporting & Accounting*, 22(2), 392–415. <http://dx.doi.org/10.1108/JFRA-02-2023-0066>
- Al-Shaer, H. & Zaman, M. (2018). Credibility of sustainability reports: The contribution of audit committees. *Business Strategy and the Environment*, 27(7), 973–986. <https://doi.org/10.1002/bse.2046>
- Amran, A., Lee, S.P. & Devi S.S. (2014) The Influence of Governance Structure and Strategic Corporate Social Responsibility Toward Sustainability Reporting Quality. *Business Strategy and the Environment*, 23(4), 217–235. <https://doi.org/10.1002/bse.1767>
- Arora, P., Hora, M., Singhal, V. & Subramanian, R. (2020). When do appointments of corporate sustainability executives affect shareholder value? *Journal of Operations Management*, 66(4), 464–487. <https://doi.org/10.1002/joom.1074>
- Arvidsson, S. & Dumay, J. (2022). Corporate ESG reporting quantity, quality and performance: Where to now for environmental policy and practice? *Business Strategy and the Environment*, 31(3), 1091–1110. <https://doi.org/10.1002/bse.2937>
- Baldini, M., Maso, L. D., Liberatore, G., Mazzi, F. & Terzani, S. (2018). Role of country- and firm-level determinants in environmental, social, and governance disclosure.

Journal of Business Ethics, 150(1), 79–98. <https://doi.org/10.1007/s10551-016-3139-1>

- Ballou, B., Chen, P.-C., Grenier, J.H. & Heitger, D. L. (2018). Corporate social responsibility assurance and reporting quality: Evidence from restatements. *Journal of Accounting and Public Policy*, 37(2), 167 – 188. <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2018.02.001>
- Bendig, D., Schäper, T. & Erbar, F. (2024). Revealing the truth: The moderating role of internal stakeholders in sustainability communication. *Journal of Cleaner Production*, 434 (n.d.), 1–14. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2023.139969>
- Birkey, R. N., Michelon, G., Patten, D. M. & Sankara, J. (2016). Does assurance on CSR reporting enhance environmental reputation? An examination in the U.S. context. *Accounting Forum*, 40(3), 143–152. <https://doi.org/10.1016/j.accfor.2016.07.001>
- Bloomberg. (2023). Bloomberg ESG Scores. Noudettu 16.4.2025 <https://hr.bloomberglia.com/data/files/Pitanja%20i%20odgovori%20o%20Bloomberg%20ESG%20Scoreu.pdf>
- Caputo, F., Pizzi, S., Ligorio, L. & Leopizzi, R. (2021). Enhancing environmental information transparency through corporate social responsibility reporting regulation. *Business Strategy and the Environment*, 30(8), 3470–3484. <https://doi.org/10.1002/bse.2814>
- Clarkson, P. M., Li, Y., Richardson, G. D. & Vasvari, F. P. (2008). Revisiting the relation between environmental performance and environmental disclosure: An empirical analysis. *Accounting, Organizations and Society*, 33(4–5), 303–327. <https://doi.org/10.1016/j.aos.2007.05.003>
- Crocco, E., Broccardo, L., Aloffaysan, H. & Agarwal, R. (2024). Sustainability reporting in carbon - intensive industries: Insights from a cross - sector machine learning approach. *Business Strategy and the Environment*, 33(7), 7201–7215. <https://doi.org/10.1002/bse.3850>

- del Valle, I. D., Esteban, J. M. D. & Pérez & Ó. L. D. F. (2019). Corporate social responsibility and sustainability committee inside the board. *European Journal of International Management*, 13(2), 159–176. <https://doi.org/10.1504/EJIM.2019.098145>
- Dienes, D., Sassen, R. & Fischer, J. (2016). What are the drivers of sustainability reporting? A systematic review. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 7(2), 154–189. <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-08-2014-0050>
- Ebele, N.E., Bae, S.M. & Kim, J.D. (2023). The Impact of Chief Sustainability Officers on Environmental Performance of Korean Listed Companies: The Mediating Role of Corporate Sustainability Practices. *Sustainability*, 15(20), 1–17. <https://doi.org/10.3390/su152014819>
- ESRS. (2023). Eurooppalaiset kestävyysraportointistandardit. Euroopan unioni. Noudettu 5.11.2024 osoitteesta <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12481-2023-ADD-1/fi/pdf>
- Fassin, Y., Gosselin, D. (2011). The Collapse of a European Bank in the Financial Crisis: An Analysis from Stakeholder and Ethical Perspectives. *Journal of Business Ethics*, 102(2), 169–191. <https://doi.org/10.1007/s10551-011-0812-2>
- Ferrer, E., López - Arceiz, F.J. & Rio, C. (2020). Sustainability disclosure and financial analysts' accuracy: The European case. *Business Strategy and the Environment*, 29(8), 2939–2952. <https://doi.org/10.1002/bse.2549>
- Fiandrino, S., Gromis di Trana, M., Tonelli, A. & Lucchese, A. (2022). The multi-faceted dimensions for the disclosure quality of non-financial information in revising directive 2014/95/EU. *Journal of Applied Accounting Research*, 23(1), 274 – 300. <https://doi.org/10.1108/JAAR-04-2021-0118>
- Freeman, R.E. (2010) *Strategic Management: A Stakeholder Approach*. Cambridge University Press.
- Friede, G., Busch, T., Bassen, A. (2015). ESG and financial performance: aggregated evidence from more than 2000 empirical studies. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 5 (4), s. 210-233. <https://doi.org/10.1080/20430795.2015.1118917>
- Friske, W., Hoelscher, S.A. & Nikolov, A.N. (2023). The impact of voluntary sustainability reporting on firm value: Insights from signaling theory. *Journal of the Academy of*

Marketing Science, 51 (2), 372–392. <https://doi.org/10.1007/s11747-022-00879-2>

- Fu, R., Tang, Y. & Chen, G. (2020). Chief sustainability officers and corporate social (Ir)responsibility. *Strategic Management Journal*, 41(4), 656–680. <https://doi.org/10.1002/smj.3113>
- Fuente, J. A., García-Sánchez, I.-M. & Lozano, M. B. (2017). The role of the board of directors in the adoption of GRI guidelines for the disclosure of CSR information. *Journal of Cleaner Production*, 141, 737–750. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.09.155>
- Gallego-Álvarez, I. & Pucheta-Martínez, M. C. (2020). Corporate social responsibility reporting and corporate governance mechanisms: An international outlook from emerging countries. *Business Strategy and Development*, 3(1), 77–97. <https://doi.org/10.1002/bsd2.80>
- García-Sánchez, I.M., Gómez-Miranda, M.E., David, F. & Rodríguez-Ariza, L. (2019). Board independence and GRI-IFC performance standards: The mediating effect of the CSR committee. *Journal of Cleaner Production*, 225 (n.d.), 554–562. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.03.337>
- Hahn, R. & Kühnen, M. (2013). Determinants of sustainability reporting: a review of results, trends, theory, and opportunities in an expanding field of research. *Journal of Cleaner Production*, 59(n.d.), 5–21. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2013.07.005>
- Heikkilä, T. (2014). *Tilastollinen tutkimus* (9. uudistettu painos). Edita Publishing Oy.
- Helfaya, A., & Moussa, T. (2017). Do board's corporate social responsibility strategy and orientation influence environmental sustainability disclosure? UK evidence. *Business Strategy and the Environment*, 26(8), 1061–1077. <https://doi.org/10.1002/bse.1960>
- Henry, L.A., Buyl, T. & Jansen, R.J.G. (2019). Leading corporate sustainability: The role of top management team composition for triple bottom line performance. *Business Strategy and the Environment*, 28(1), 173–184. <https://doi.org.10.1002/bse.2247>

- Hodge, K., Subramaniam, N. & Stewart, J. (2009). Assurance of sustainability reports: impact on report users' confidence and perceptions of information credibility. *Australian Accounting Review*, 19(3), 178–194. <https://doi.org/10.1111/j.1835-2561.2009.00056.x>
- Ioannou, I., & Serafeim, G. (2017). The consequences of mandatory corporate sustainability reporting, Harvard Business School research working paper (11–100). Harvard Business School Publication. Noudettu 7.11.2024 osoitteesta <https://ssrn.com/abstract=1799589>
- Kanashiro, P. & Rivera, J. (2019). Do Chief Sustainability Officers Make Companies Greener? The Moderating Role of Regulatory Pressures. *Journal of Business Ethics*, 155(3), 687–701. <https://doi.org/10.1007/s10551-017-3461-2>
- Kend, M. (2015). Governance, firm-level characteristics and their impact on the client's voluntary sustainability disclosures and assurance decisions. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 6(1), 54-78. <http://dx.doi.org/10.1108/SAMPJ-12-2013-0061>
- Koipijärvi, T., & Kuvaja, S. (2020). Yritysvastuu 2.0 Johtamisen uusi normaali (2. uudistettu painos). Helsingin seudun kauppakamari.
- KPMG. (2022). Key global trends in sustainability reporting. Noudettu 16.11.2024 osoitteesta <https://kpmg.com/xx/en/our-insights/esg/survey-of-sustainability-reporting-2022/global-trends.html>
- Mahajan, R., Weng, M.L., Sareen, M., Kumar, S. & Panwar, R. (2023). Stakeholder theory. *Journal of Business Research*, 166(n.d.), 1 – 16. <https://doi.org/10.1016/j.ibusres.2023.114104>
- Martínez-Ferrero, J. & García-Sánchez, I.-M. (2017). Sustainability assurance and cost of capital: Does assurance impact on credibility of corporate social responsibility information? *Business Ethics: A European Review*, 26(3), 223–239. <https://doi.org/10.1111/beer.12152>
- Martínez-Ferrero, J. & García-Sánchez, I.-M. (2018). The Level of Sustainability Assurance: The Effects of Brand Reputation and Industry Specialisation of Assurance

- Providers. *Journal of Business Ethics*, 150(4), 971–990.
<https://doi.org/10.1007/s10551-016-3159-x>
- Michelon, G., Pilonato, S. & Ricceri, F. (2015). CSR reporting practices and the quality of disclosure: An empirical analysis. *Critical Perspectives on Accounting*, 33(n.d.), 59–78. <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2014.10.003>
- Miller, K. P., & Serafeim, G. (2014). Chief sustainability officers: Who are they and what do they do? Harvard Business School. Noudettu 5.11.2024 osoitteesta <https://doi.org/10.2139/ssrn.2411976>
- Niskala, M. & Palmuaro, S. (2023). Uudet kestävyysraportointivaatimukset : mitä ne tarkoittavat käytännössä? Alma Talent.
- Niskala, M., Tarna-Mani, K., Puroila, J. & Pajunen, T. (2019). Yritysvastuu Raportointi ja laskentaperiaatteet. ST-Akatemia.
- Orazalin, N. (2020). Do board sustainability committees contribute to corporate environmental and social performance? The mediating role of corporate social responsibility strategy. *Business Strategy and the Environment*, 29 (1), 140–153.
<https://doi.org/10.1002/bse.2354>
- Ottenstein, P., Erben, S., Jost, S., Weuster, C.W. & Zülch, H. (2022). From voluntarism to regulation: effects of Directive 2014/95/EU on sustainability reporting in the EU. *Journal of Applied Accounting Research*, 23(1), 55 – 98.
<https://doi.org/10.1108/JAAR-03-2021-0075>
- Peters, G. F. & Romi, A. M. (2014). Does the voluntary adoption of corporate governance mechanisms improve environmental risk disclosures? Evidence from greenhouse gas emission accounting. *Journal of Business Ethics*, 125(4), 637–666.
<https://doi.org/10.1007/s10551-013-1886-9>
- Peters, G.F. & Romi, A.M. (2015) The Association between Sustainability Governance Characteristics and the Assurance of Corporate Sustainability Reports. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 34(1), 163–198.
<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2198068>

- Peters, G. F., Romi, A. M. & Sanchez, J. M. (2019). The influence of corporate sustainability officers on performance. *Journal of Business Ethics*, 159(4), 1065–1087. <https://doi.org/10.1007/s10551-018-3818-1>
- Plumlee, M., Brown, D., Hayes, R. & Marshall, R. S. (2015). Voluntary environmental disclosure quality and firm value: Further evidence. *Journal of Accounting and Public Policy*, 34(4), 336–361. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2015.04.004>
- Pucheta-Martínez, M. C., & Gallego-Álvarez, I. (2019). An international approach of the relationship between board attributes and the disclosure of corporate social responsibility issues. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 26(3), 612–627. <https://doi.org/10.1002/csr.1707>
- Risi, D. & Wickert, C. (2017). Reconsidering the ‘Symmetry’ Between Institutionalization and Professionalization: The Case of Corporate Social Responsibility Managers. *Journal of Management Studies*, 54(5), 613–646. <https://doi.org/10.1111/joms.12244>
- Thun, T. W. & Zülch, H. (2023). The effect of chief sustainability officers on sustainability reporting—A management perspective. *Business Strategy and the Environment*, 32 (4), 2093–2110. <https://doi.org/10.1002/bse.3238>
- Tähtinen, J., Laakkonen, E. & Broberg M. (2020). *Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulokinnan perusteita*. Turun yliopiston kasvatustieteiden laitos.
- United Nations. (2015). Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. Noudettu 19.11.2024 osoitteesta <https://sdgs.un.org/sites/default/files/publications/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>
- Velte, P. & Stawinoga, M. (2020). Do chief sustainability officers and CSR committees influence CSR-related outcomes? A structured literature review based on empirical-quantitative research findings. *Journal of Management Control*, 31(4), 333–377. <https://doi.org/10.1007/s00187-020-00308-x>
- Venturelli, A. & Pizzi, S. (2020), What drives the level of non-financial assurance in PIEs? Empirical evidence on the European firms listed on forbes 2000. *Accounting*,

Accountability and Society, Springer International Publishing, n.d., 245–265.
https://doi.org/10.1007/978-3-030-41142-8_12

WCED. (1987). Report of the world commission on environment and development: Our common future. United Nations Publication. (General Assembly document A/42/427). Noudettu 13.11.2024 osoitteesta <http://www.ask-force.org/web/Sustainability/Brundtland-Our-Common-Future-1987-2008.pdf>

Wiengarten, F., Lo, C.K.Y. & Lam, J.Y.K. (2017). How does Sustainability Leadership Affect Firm Performance? The Choices Associated with Appointing a Chief Officer of Corporate Social Responsibility. *Journal of Business Ethics*, 140(3), 477–493.
<https://doi.org/10.1007/s10551-015-2666-5>

World Economic Forum. (2024). The Global Risks Report 2024 19th Edition. Insight Report. Noudettu 5.11.2024 osoitteesta <https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2024/>